

Οι δραστηριότητες του Συνηγόρου της Χρονιάς

Οι πολίτες και ο Συνήγορος: Ακτινογραφία των προβλημάτων

Ο Συνήγορος στις γειτονιές της πόλης

Ο Συνήγορος στην ελληνική περιφέρεια

Ο Συνήγορος στη Βουλή

Ειδικές εκθέσεις 2015

Παραπομπή σε πειθαρχικό έλεγχο

Παραπομπή σε εισαγγελική αρχή

Συναντήσεις εργασίας – Αυτοψίες

Συμμετοχή σε συλλογικά όργανα – Επιτροπές

Ημερίδες – Εκδηλώσεις – Συνέδρια

Εκδόσεις 2015

Διεθνείς δραστηριότητες

ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: ΑΚΤΙΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Ποιοτικά χαρακτηριστικά

Ο αριθμός των αναφορών που κατατέθηκαν στον Συνήγορο το έτος 2015 εμφανίζεται μειωμένος (11.502) σε σχέση με τον αριθμό-ρεκόρ του 2014 (16.339). Η εντυπωσιακή αύξηση των τελευταίων ετών ανακόπτεται, καθώς ο αριθμός αναφορών προ της κρίσης είναι περίπου ίδιος με το 2012. Η απότομη αύξηση που παρατηρήθηκε από την έναρξη της κρίσης και ιδίως κατά την τελευταία διετία παρουσιάζει στοιχεία κάμψης, καταδεικνύοντας ενδεχομένως τη μετατόπιση του ενδιαφέροντος των πολιτών στα πάγια ζητήματα της καθημερινότητας, τα οποία ασφαλώς εντάθηκαν λόγω της παρατείνουσας κρίσης. Θεματικά, οι αναφορές εστιάζονται και πάλι σε προβλήματα και ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας της Διοίκησης, σε συνδυασμό με την έλλειψη εμπιστοσύνης προς το κράτος και τις υπηρεσίες του.

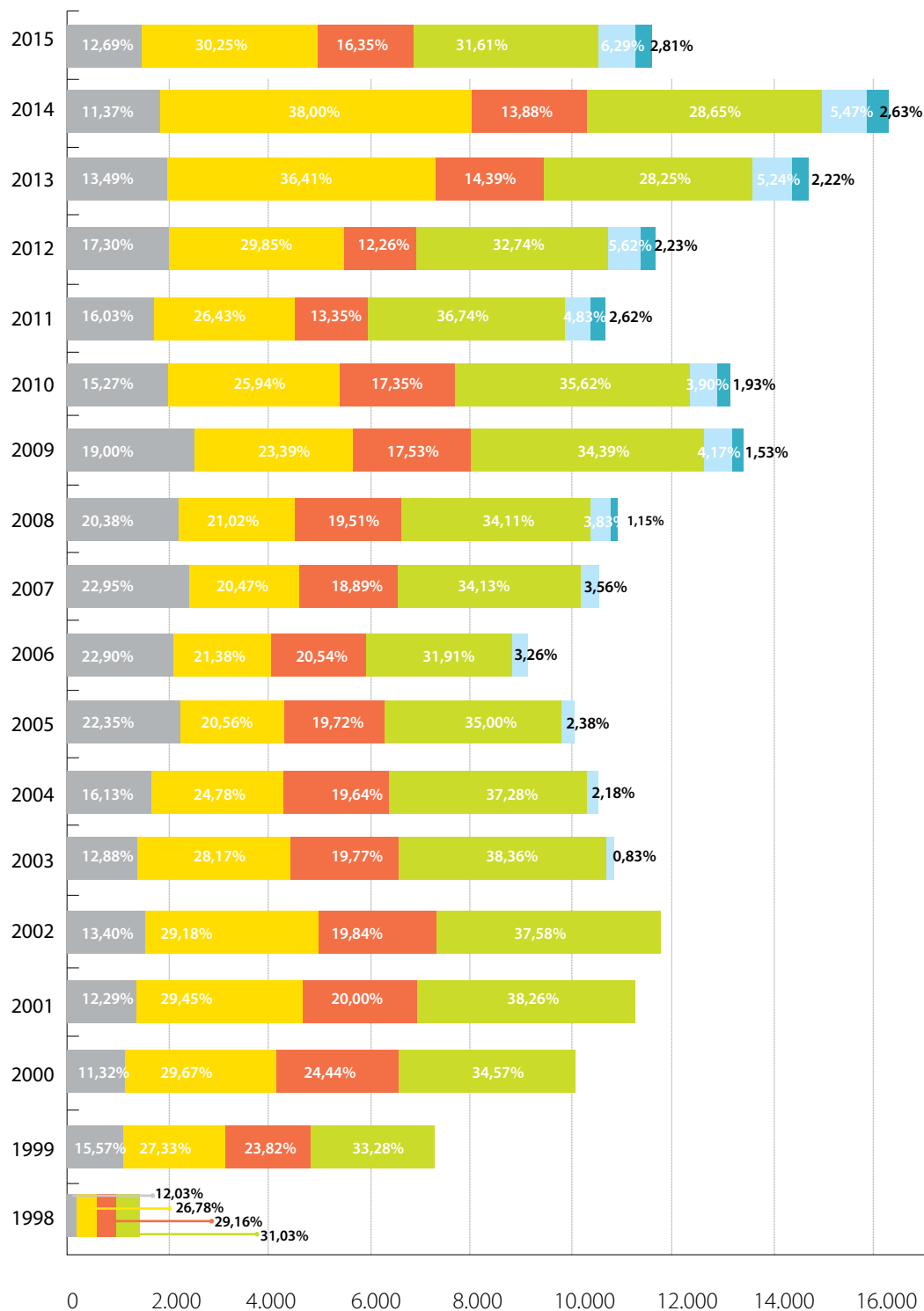
Φυσικά, το κύριο μέρος των αναφορών επικεντρώνεται σε τομείς που πλήττονται περισσότερο από τη δημοσιονομική και ανθρωπιστική κρίση εξαιτίας των ανατρεπτικών αλλαγών που σημειώθηκαν στη νομοθεσία, αλλά και της αδυναμίας της Διοίκησης η οποία ασθμαίνει για να ανταποκριθεί στα καθήκοντά της εξαιτίας της βαθμιαίας υποστελέχωσης και της έλλειψης πόρων. Έτσι, τα ασφαλιστικά θέματα παραμένουν και φέτος αδιεμφισβήτητα στην πρώτη θέση των παραπόνων των πολιτών, ενώ ζητήματα φορολογίας και χωροθέτησης, αδειοδότησης και παρακολούθησης έργων και δραστηριοτήτων εξακολουθούν να βρίσκονται επίσης αρκετά υψηλά (βλ. γραφήματα 9, 10, 11). Επίσης, παρατηρείται αύξηση των αναφορών που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα και τις εργασιακές σχέσεις, όπως τα θέματα οικονομικής ελευθερίας (ιδίως άδειες άσκησης επαγγελματιών) και εργασιακής ανισότητας των φύλων στις πάσης φύσεως παροχές (βλ. γραφήματα 7, 13). Ταυτόχρονα, όμως, παρατηρείται αξιοσημείωτη αύξηση στο ποσοστό των υποθέσεων που επιλύθηκαν ύστερα από παρέμβαση της Αρχής (από 80,64% το 2014 σε 85,69% το 2015), δείγμα αρκετά ενθαρρυντικό για τη λειτουργία και αποτελεσματικότητά της. Παρατηρείται επιπλέον ότι αυξήθηκαν, σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, τα ποσοστά των υποθέσεων που αφορούν το Υπουργείο Εσωτερικών και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Στη γεωγραφική κατανομή των αναφορών υπερέχουν για μια ακόμη χρονιά οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, λόγω συγκέντρωσης τόσο του πληθυσμού όσο και των δημόσιων υπηρεσιών. Σε γενικές γραμμές, η κατανομή δεν παρουσιάζει αξιόλογες μεταβολές, ιδίως δε ο λόγος αναφορών ανά κατοίκους συνεχίζει να είναι υψηλός και στις νησιωτικές περιοχές του Αιγαίου. Αξίζει, τέλος, να τονιστεί, σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη διάχυση των προβλημάτων της καθημερινότητας σε περιφερειακά αστικά κέντρα, ότι η δυνατότητα υποβολής ηλεκτρονικής αναφοράς ενίσχυσε περαιτέρω την τάση διασποράς των αναφορών στην περιφέρεια, που είχε ήδη καταγραφεί πέρυσι, πράγμα που επιβεβαιώνει τη χρησιμότητα του μέτρου.

Οι αναφορές για ζητήματα **δικαιωμάτων του ανθρώπου** παρουσιάζουν σταθερότητα στη θεματολογία τους, στη δε στατιστική απεικόνιση της κατανομής τους κατά το 2015 συνεχίζονται οι τάσεις που είχαν παρατηρηθεί κατά την προηγούμενη χρονιά, με κύρια χαρακτηριστικά την αισθητή μείωση του αριθμού των υποθέσεων σχετικά με την είσοδο και παραμονή αλλοδαπών καθώς και τη ραγδαία αύξηση του αριθμού των υποθέσεων σχετικά με αναγνώριση και κατοχύρωση επαγγελματικών δικαιωμάτων (βλ. γράφημα 7). Ωστόσο, η ένταση της ενασχόλησης του Συνηγόρου με το ένα ή το άλλο πεδίο της διοικητικής δράσης δεν ακολουθεί πάντοτε τις στατιστικές διακυμάνσεις, όπως αποδεικνύεται ιδιαίτερα στην περίπτωση της μετανάστευσης και του πολιτικού ασύλου: αν και με μικρότερο αριθμό ατομικών αναφορών σε σχέση με το παρελθόν, τα προβλήματα στους τομείς αυτούς προσέλαβαν, κατά το 2015, πρωτόγνωρες διαστάσεις, όχι τόσο λόγω ενδημικών διοικητικών ή νομοθετικών αδυναμιών όσο λόγω εξωγενών εξελίξεων, οπότε αναγκαστικά κατέλαβαν κεντρική θέση στις προτεραιότητες των παρεμβάσεων και πρωτοβουλιών της Αρχής (βλ. «Προσφυγικό ζήτημα και μετανάστευση»). Στο πεδίο των επαγγελματικών δικαιωμάτων, η συνεχιζόμενη αύξηση δεν μπορεί παρά να αποδοθεί στη συνέχιση της οικονομικής κρίσης, που οδηγεί όλο και μεγαλύτερες ομάδες πληθυσμού σε επαγγελματική κινητικότητα και σε σύγκρουση με συντεχνιακά αντανακλαστικά ή με διοικητικές δυσλειτουργίες (βλ. «Εργασία»).

Η κατάσταση των δικαιωμάτων στην Ελλάδα δεν αποκλίνει από τα προβληματικά χαρακτηριστικά που είχαν διαπιστωθεί κατά τα τελευταία χρόνια. Νομοθετικές πρωτοβουλίες τις οποίες ρητά ενθαρρύνει ο Συνήγορος, όπως οι Ν. 4322/2015 για την αποσυμφόρηση των φυλακών και 4332/2015 για την ιθαγένεια (βλ. «Το πρόσωπο και ο νόμος»), καταδεικνύουν εγγήγορη της Πολιτείας αλλά προφανώς δεν επιλύουν ως διά μαγείας τα συσσωρευμένα προβλήματα. Στον αντίποδα, η εγχώρια αλλά και ιδίως η ευρωπαϊκή θεσμική διστακτικότητα απέναντι στις καινοφανείς προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές ορθώνει εξίσου καινοφανή εμπόδια στην άσκηση των σχετικών δικαιωμάτων, θέτοντας σε δοκιμασία ακόμη και αυτή την κοινωνική συνοχή. Όπως σημειώθηκε και στην *Ετήσια Έκθεση 2014*, «οι δημόσιες παρεμβάσεις του Συνηγόρου για θέματα δικαιωμάτων χαρακτηρίζονται από προσπάθεια γενίκευσης και αναζήτησης εποικοδομητικών λύσεων». Στο πλαίσιο της επιλογής αυτής, κατά τους τελευταίους μήνες του 2015, ο Συνήγορος επιδόθηκε σε σειρά επαφών με υπουργεία αρμόδια για κρίσιμα ζητήματα δικαιωμάτων, όπως το Υπουργείο Δικαιοσύνης για το σωφρονιστικό σύστημα και το Υπουργείο Παιδείας για τα επαγγελματικά δικαιώματα, επιδιώκοντας συνεννόηση στο ανώτατο δυνατό επίπεδο και εξεύρεση κεντρικών βελτιωτικών κινήσεων. Ανάλογη αντίληψη διέπει την οργάνωση της άσκησης δύο κρίσιμων ειδικών αρμοδιοτήτων, δηλαδή την εποπτεία επί του συστήματος εξωτερικού ελέγχου στις διαδικασίες απομάκρυνσης πολιτών τρίτων χωρών (βλ. «Επιστροφές αλλοδαπών») και την αποτροπή προσβολών της ανθρώπινης αξιοπρέπειας σε χώρους στέρησης της ελευθερίας (βλ. «Πρόληψη βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης»), καθήκοντα στα οποία ο Συνήγορος επιδόθηκε και αυτή τη χρονιά με ιδιαίτερο ζήλο. Τέλος, ως φορέας προώθησης της ίσης μεταχείρισης και καταπολέμησης των διακρίσεων, ο Συνήγορος

Γράφημα 1 Νέες αναφορές 1998-2015

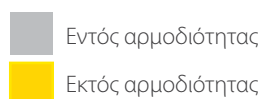
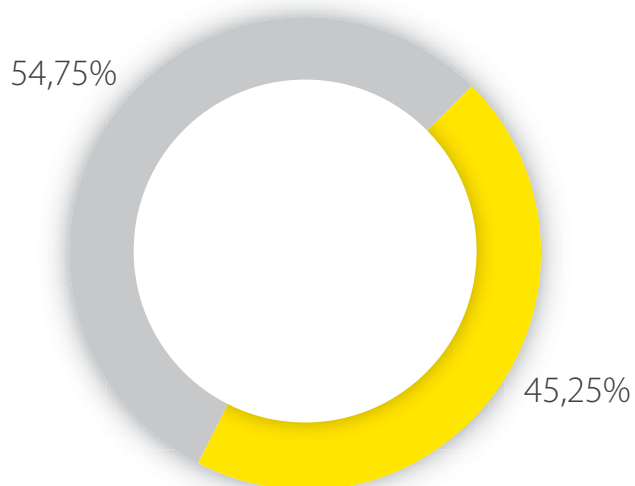

ΕΤΟΣ ΝΕΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	
1998	1.430
1999	7.284
2000	10.107
2001	11.282
2002	11.762
2003	10.850
2004	10.571
2005	10.087
2006	9.162
2007	10.611
2008	10.954
2009	13.433
2010	13.179
2011	10.706
2012	11.702
2013	14.738
2014	16.339
2015	11.502
ΣΥΝΟΛΟ	195.699

- Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
- Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας
- Κύκλος Ποιότητας Ζωής
- Κύκλος Σχέσεων Κράτους – Πολίτη
- Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού
- Κύκλος Ισότητας των Φύλων

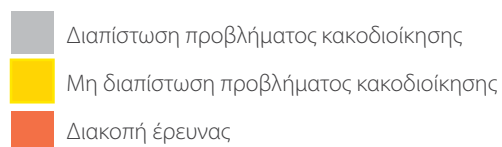
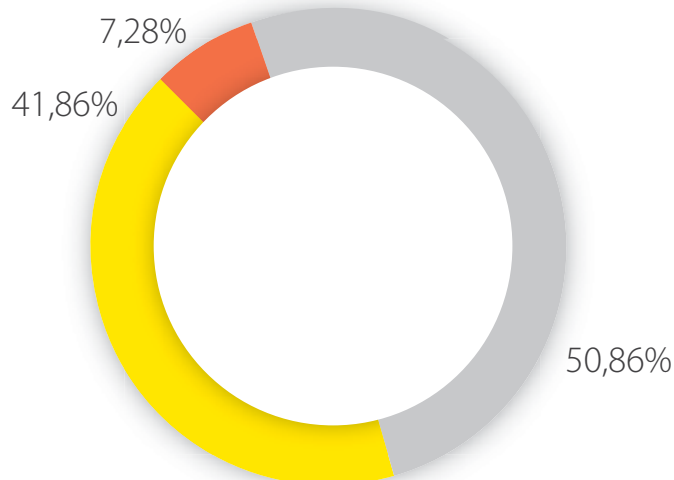
Γράφημα 2

Κατανομή αναφορών που υποβλήθηκαν το έτος 2015 ως προς την αρμοδιότητα του Συνηγόρου

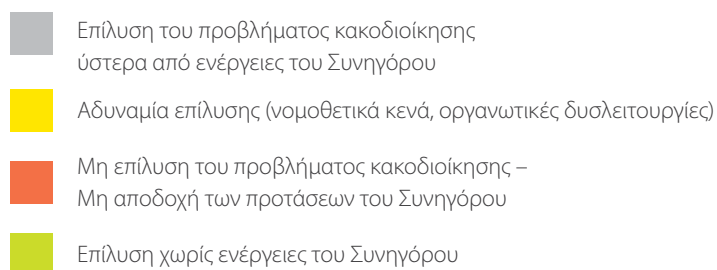
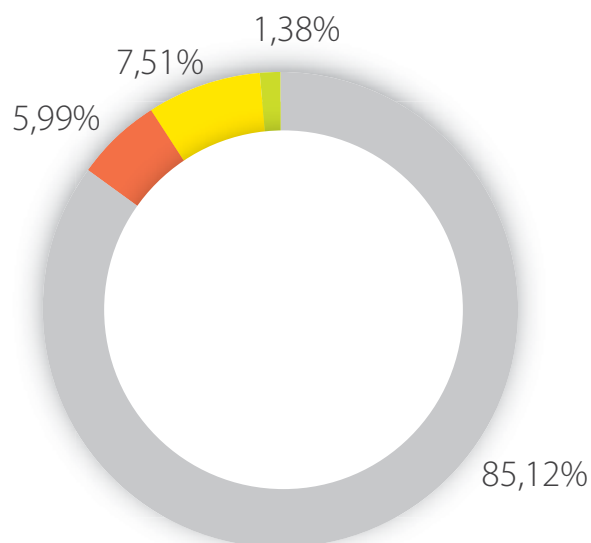
Γράφημα 3

Κατανομή των εντός αρμοδιότητας αναφορών που διεκπεραιώθηκαν το 2015

Γράφημα 4

Έκβαση των βάσιμων αναφορών

Γράφημα 5

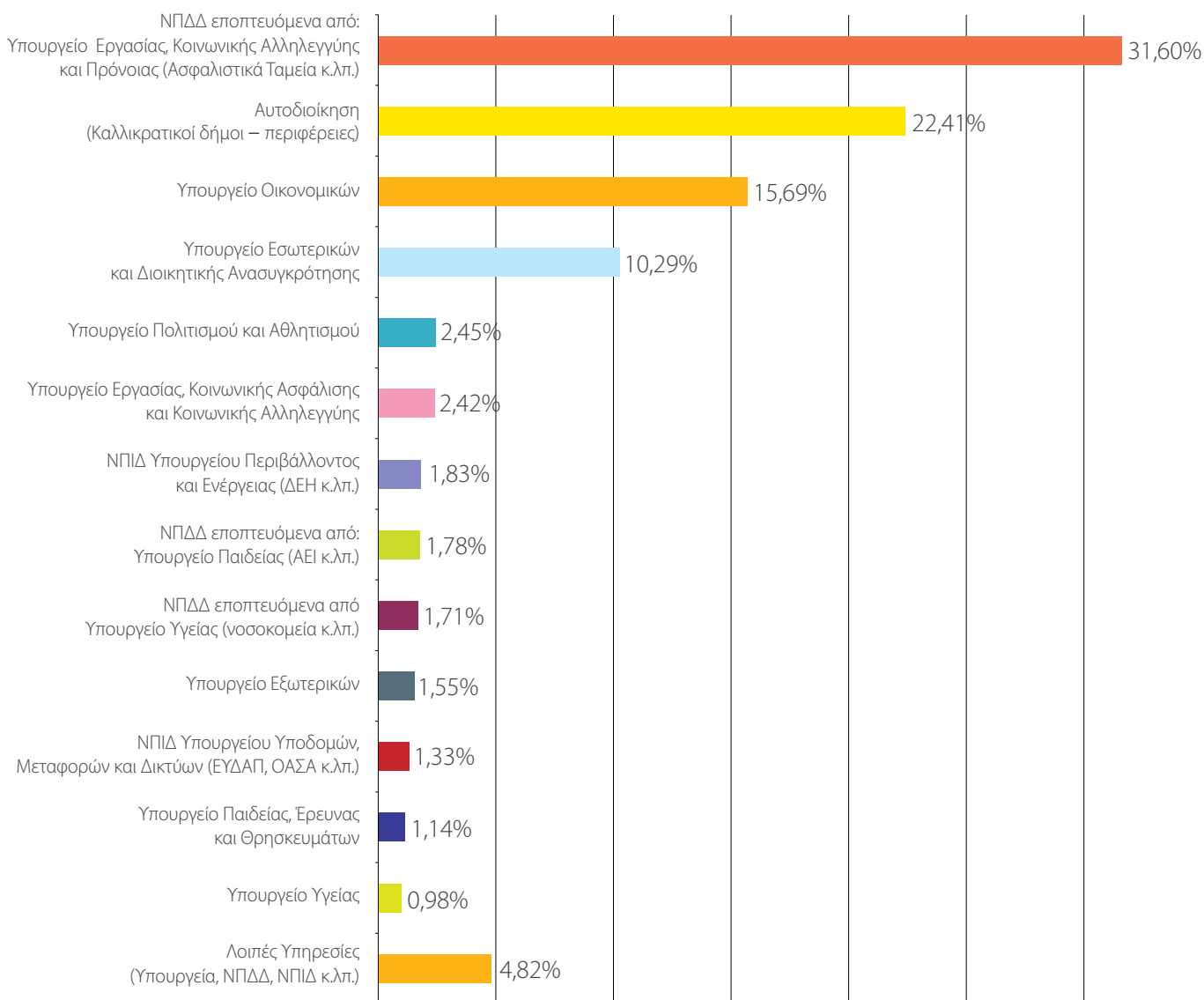
Αριθμός αναφορών ανά 10.000 κατοίκους, ανά περιφέρεια και ποσοστά επί του συνόλου

Περιφέρεια	Αριθμός αναφορών ανά 10.000 κατοίκους	Ποσοστό επί του συνόλου των αναφορών
Ανατολική Μακεδονία – Θράκη	5,66	3,36%
Κεντρική Μακεδονία	8,58	14,34%
Δυτική Μακεδονία	5,69	1,70%
Ήπειρος	5,39	1,96%
Θεσσαλία	5,35	3,93%
Στερεά Ελλάδα	6,45	3,54%
Δυτική Ελλάδα	5,63	3,96%
Αττική	18,59	53,03%
Ιόνια Νησιά	8,22	1,66%
Πελοπόννησος	7,11	4,20%
Βόρειο Αιγαίο	8,77	1,68%
Νότιο Αιγαίο	9,68	2,73%
Κρήτη	7,03	3,91%

Πηγή στοιχείων πληθυσμού: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας – Εθνική απογραφή 2011

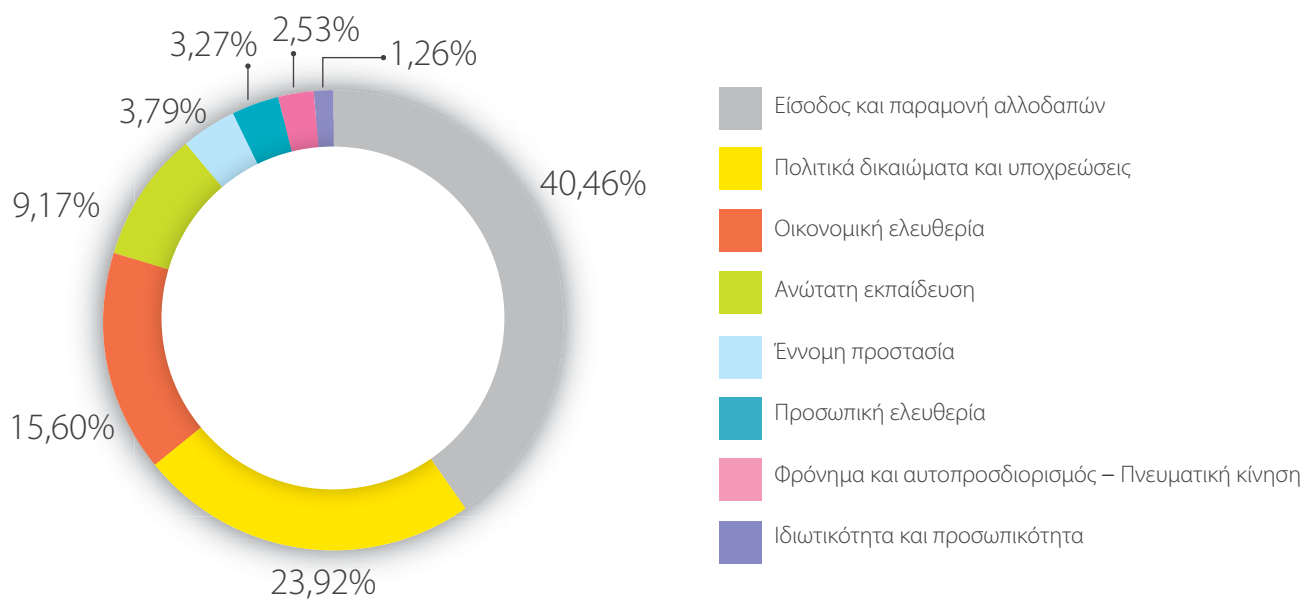
Γράφημα 6

Κατανομή των βάσιμων υποθέσεων ανά φορέα

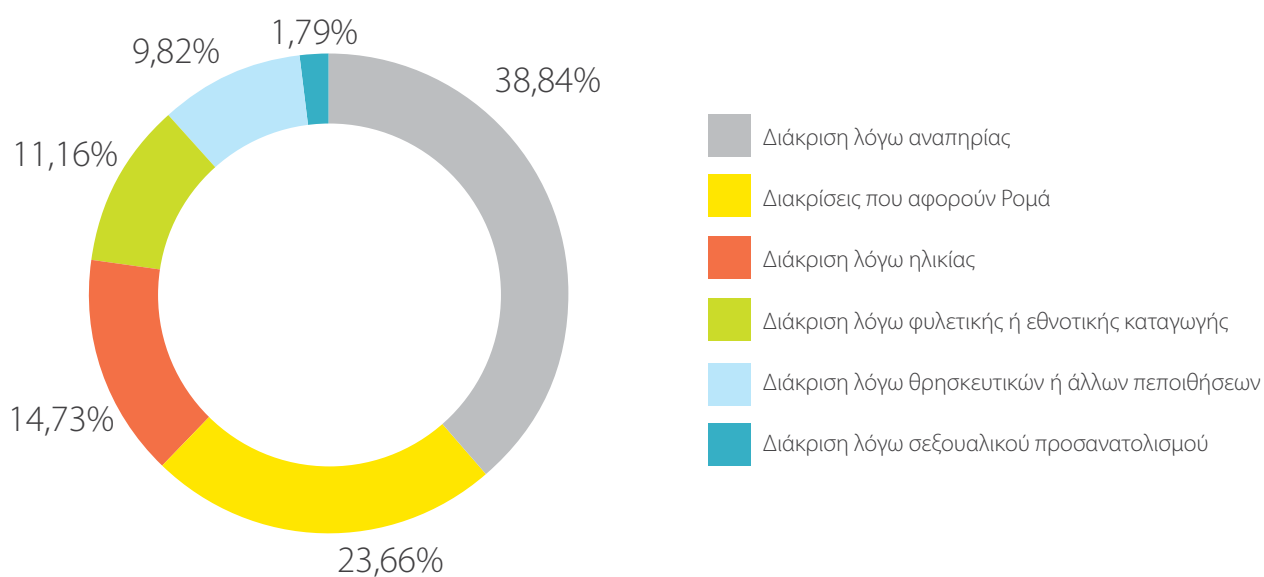
Γράφημα 7

Θέματα δικαιωμάτων του ανθρώπου

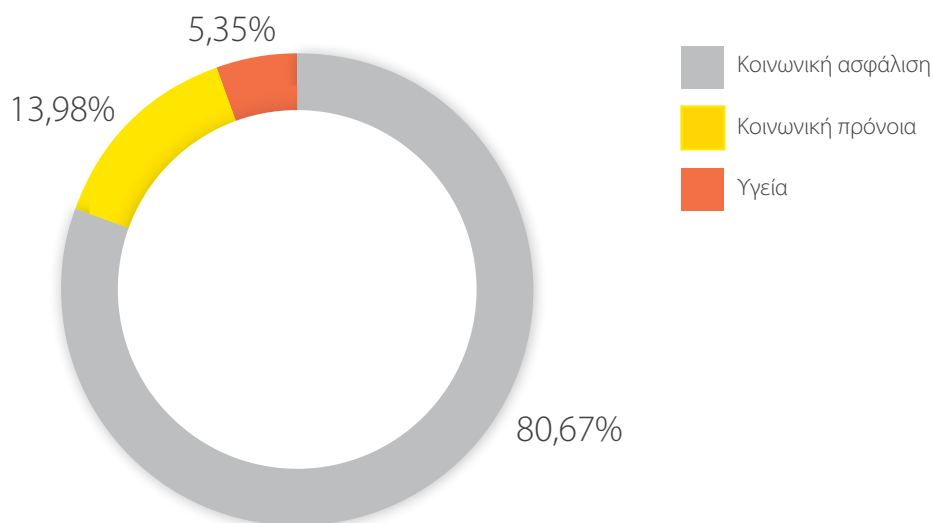
Γράφημα 8

Αναφορές για διακριτική μεταχείριση ανά είδος διάκρισης

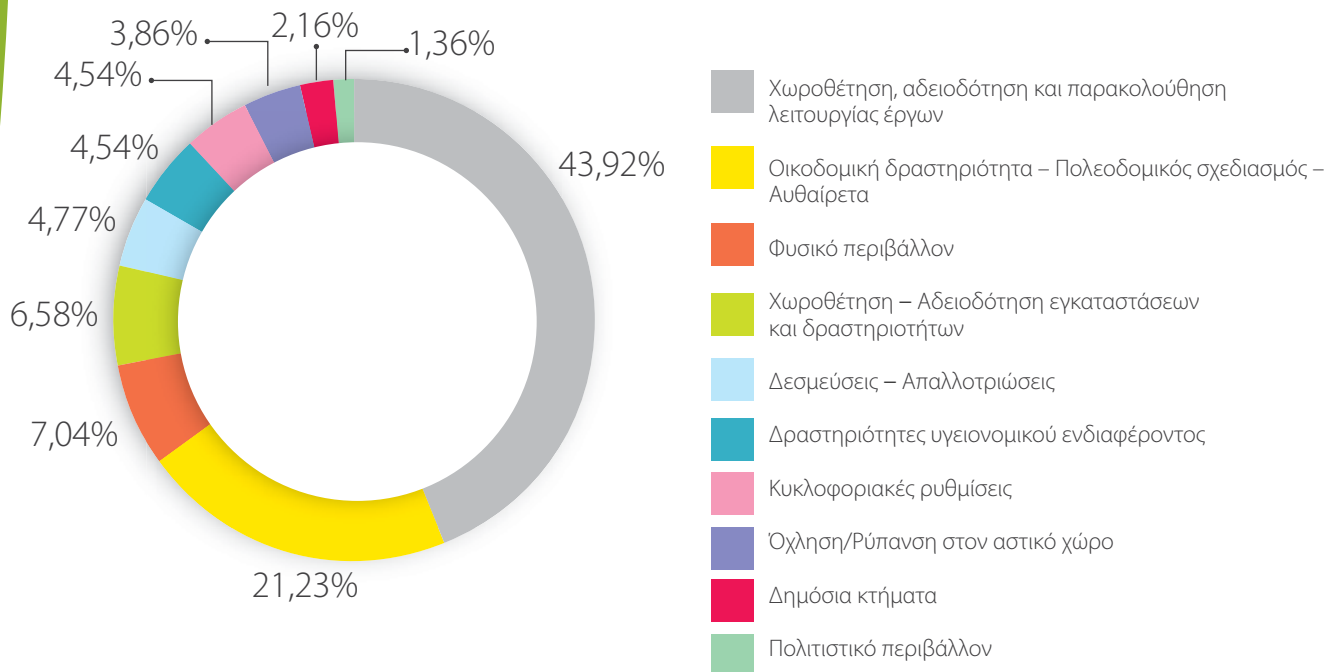
Γράφημα 9

Θέματα κοινωνικής προστασίας

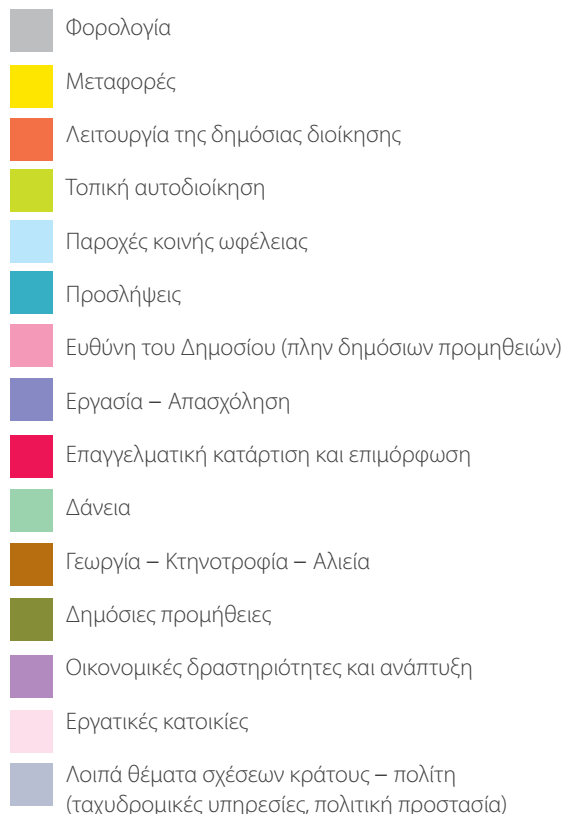
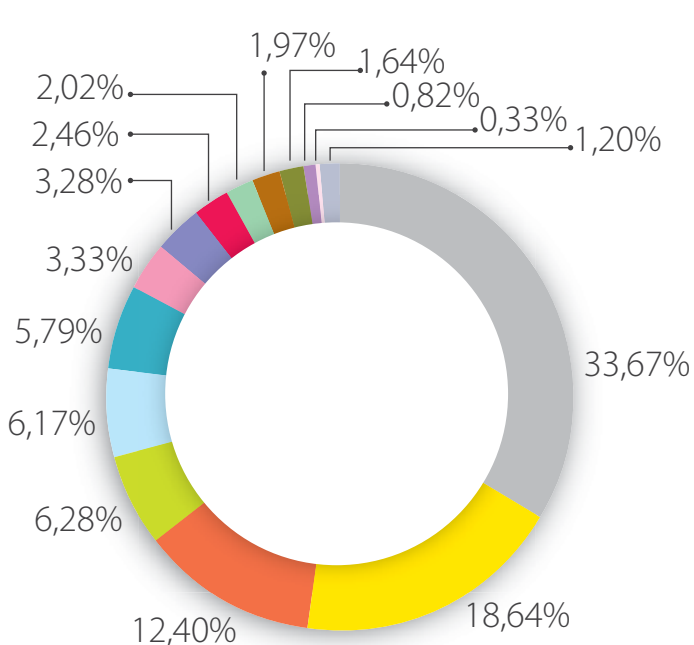
Γράφημα 10

Θέματα ποιότητας ζωής

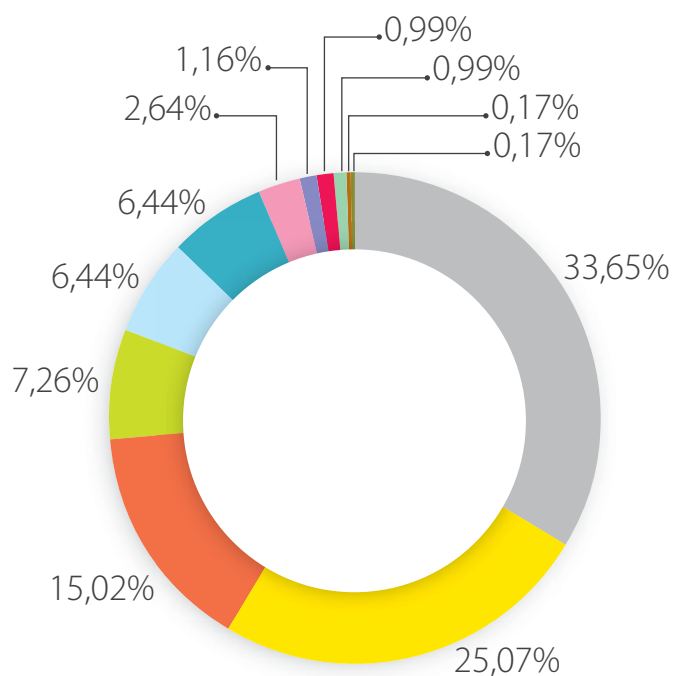
Γράφημα 11

Θέματα σχέσεων κράτους – πολίτη

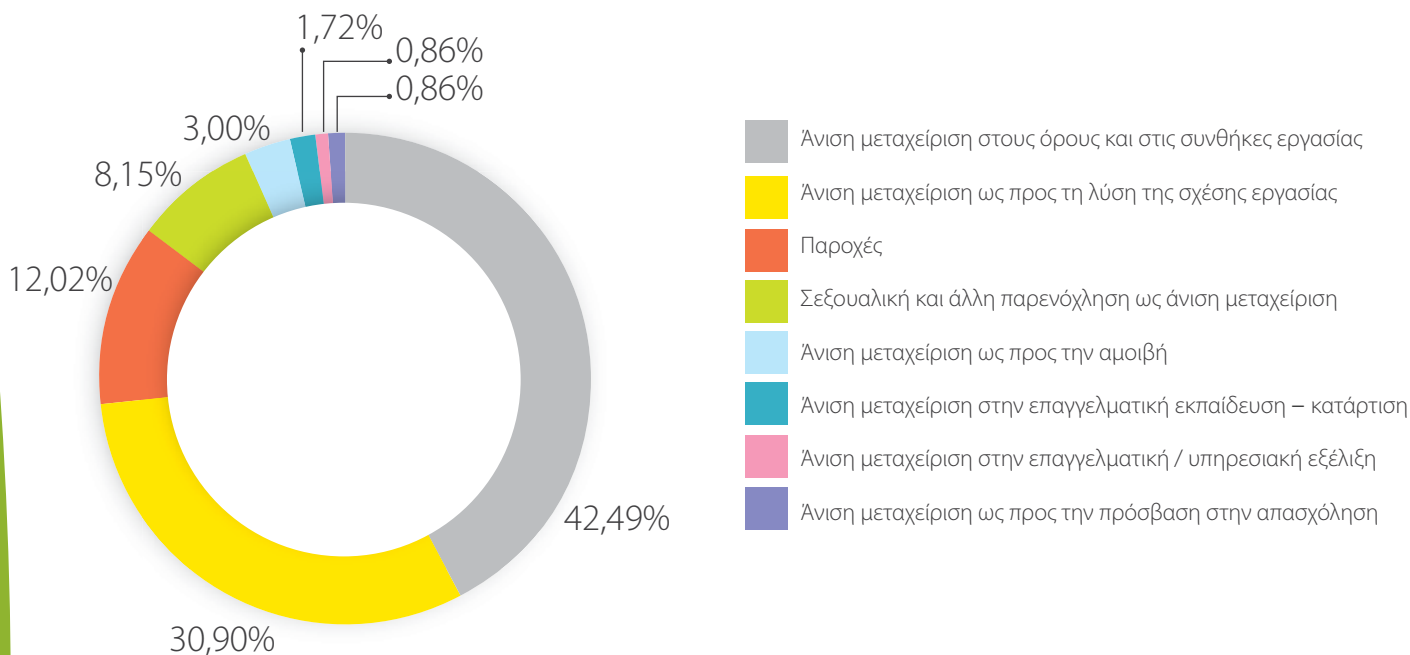
Γράφημα 12

Θέματα δικαιωμάτων του παιδιού

Γράφημα 13

Θέματα ισότητας των φύλων

εκτιμά ότι η σχεδιαζόμενη αναθεώρηση του Ν. 3304/2005 παρέχει την ευκαιρία για συνολική επανεκτίμηση της νομοθεσίας και ιδίως των ρυθμίσεων που αποδείχθηκαν δυσλειτουργικές κατά τη δεκαετή εφαρμογή τους (βλ. «Καταπολέμηση των διακρίσεων»).

Ο αριθμός, το θεματικό εύρος και η συστηματικότητα των αναφορών που δέχεται ο Συνήγορος για θέματα **κοινωνικής προστασίας και υγείας** υποδηλώνει ότι το υφιστάμενο «σύστημα» κοινωνικής πολιτικής, με τον τρόπο που είναι δομημένο και με τον τρόπο που λειτουργεί, παράγει, αυτό το ίδιο, κακοδιοίκηση και παραβίαση των δικαιωμάτων των πολιτών, στις περιπτώσεις δε πολιτών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες εξατομικευμένα συμπτώματα ανθρωπιστικής κρίσης. Είναι συστηματικές οι πλημμέλειες ως προς την εφαρμογή του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου και των γενικών αρχών της κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίες εντείνονται από το έλλειμμα στην ενημέρωση των πολιτών και την προστασία ευάλωτων ομάδων. Χρόνια ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας των φορέων κοινωνικής ασφάλισης διαιωνίζονται (βλ. «Κοινωνική ασφάλιση και αλληλεγγύη»). Το ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα αδυνατεί να εκπληρώσει επαρκώς τους προφανείς και ευνόητους βασικούς σκοπούς της ύπαρξής του, παρέχοντας εγκαίρως ενός είδους και ενός επιπέδου εισοδηματική και βιοποριστική ασφάλεια

στον πολίτη που εισπράττει τη σύνταξή του. Κι αυτό δεν συνδέεται με αυτό καθαυτό το ύψος των παροχών του, αλλά με τη στοιχειώδη συνέχεια στις εισοδηματικές ροές, καίτοι συγκριτικά μειωμένες έναντι εκείνων του οικονομικά ενεργού βίου του. Ο χρόνος ανταπόκρισης του ασφαλιστικού συστήματος στις υποχρεώσεις του είναι κρίσιμη παράμετρος που γεννά ανασφάλεια, την οποία και προκαλεί το ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα στους ασφαλισμένους του. Κι αυτό διότι οι καθυστερήσεις στην έκδοση των συνταξιοδοτικών αποφάσεων και στην απόδοση των δικαιούμενων συντάξεων στους ασφαλισμένους του δεν μετριούνται ούτε σε ημέρες ούτε σε μήνες, αλλά σε χρόνια. Ούτε αφορούν εξαιρετικές περιπτώσεις ασφαλισμένων, αλλά εκατοντάδες χιλιάδες. Με άλλα λόγια, το ασφαλιστικό σύστημα απέχει πολύ από το να πράττει επαρκώς αυτό που θα όφειλε να πράξει, ιδιαιτέρως σε μία περίοδο κοινωνικοοικονομικής κατάρρευσης. Η υστέρηση του ασφαλιστικού συστήματος στην ανταπόκρισή του στα δικαιώματα των πολιτών συνεισφέρει στην επιδείνωση της οικονομικής κατάστασής του και δρα καταλαπασαστικά στη διευρυμένη αναπαραγωγή του ιδιωτικού χρέους προς τους δημόσιους φορείς. Η δυνατότητα άμεσων συμψηφισμών μεταξύ υπηρεσιών και λογαριασμών του Δημοσίου θα ελάφρυνε και τις δημόσιες υπηρεσίες από το διοικητικό βάρος και κυρίως, αναφορικά με τους πολίτες, θα περιόριζε το κοινωνικό κόστος της τρέχουσας κρίσης.

Το σύστημα υγείας στη χώρα εμφανίζει θεμελιώδη προβλήματα σε όλα τα στάδια της διαδικασίας μετασχηματισμού των υγειονομικών πόρων σε αποτελέσματα υγείας, εκτεινόμενα από τις βασικές χρηματοοικονομικές ροές (ασφάλιση, κρατική συμμετοχή, ίδιες πληρωμές) έως τις τελικές εκβάσεις για τους χρήστες και το γενικότερο επίπεδο υγείας του πληθυσμού. Παράλληλα, οι βασικές του δομές υστερούν σημαντικά σε οργανωτικό επίπεδο και σε καίρια ζητήματα, όπως το φάσμα των παραγόμενων προϊόντων.

Τα προβλήματα λειτουργίας μονάδων πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας παραμένουν, ενώ η θεσμική ανεπάρκεια στον χώρο της ψυχικής υγείας οδηγεί ακόμη και σε τραγικά περιστατικά (βλ. «Κοινωνική ασφάλιση και αλληλεγγύη»).

Και την τρέχουσα χρονιά τα ζητήματα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος (φυσικού, οικιστικού και πολιτιστικού), παρά τη σχετική μείωση που εμφανίζεται στο σύνολο των αναφορών προς τον Συνήγορο, συνεχίζουν να αποτελούν ένα σημαντικό τμήμα του διαμεσολαβητικού του έργου (βλ. «Περιβάλλον και υποδομές»). Οι θεματικές κατηγορίες της **ποιότητας ζωής** το 2015 αποτελούν το 16,35%. Ειδικότερα, τα σημαντικότερα ζητήματα στον θεματικό αυτόν τομέα σχετίζονται κατά κύριο λόγο με τον χωρικό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό (χωροθέτηση, αδειοδότηση και παρακολούθηση λειτουργίας έργων περίπου 43% και πολεοδομικός σχεδιασμός περίπου 22%). Από τη διερεύνηση των υποθέσεων στους τομείς αυτούς, όπως αναλύεται διεξοδικά παρακάτω, διαπιστώνεται ότι ο περιβαλλοντικός σχεδιασμός στις παρούσες συνθήκες κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής κρίσης, αλλά και εξαιτίας αυτών, θέτει πολλές προκλήσεις και πολλά διλήμματα για την άρθρωση ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής πολιτικής. Η ανάγκη για σαφείς και διαφανείς στόχους, και για την υλοποίηση ολοκληρωμένων σχεδιαστικών πολιτικών δοκιμάζει τα όρια της κρατικής/διοικητικής μηχανής. Σε μια εποχή όπου η οικονομική ανάπτυξη τείνει να καταστεί ο μονόδρομος του συνόλου των πολιτικών/νομοθετικών πρωτοβουλιών, οι πολίτες αναζητούν από τον χωρικό – περιβαλλοντικό σχεδιασμό την προώθηση λύσεων εξίσου σοβαρών προβλημάτων της καθημερινότητάς τους πέραν των χρηματοοικονομικών. Στο πλαίσιο αυτό η λειτουργικότητα της σχετικής πολεοδομικής – χωροταξικής και περιβαλλοντικής νομοθεσίας αποδείχθηκε ανεπαρκής, λόγω της πολλαπλής, διανοητικής, ασαφούς και συχνά δυσνόητης νομοθέτησης επί των ιδίων αντικειμένων, με κυρίαρχο το παράδειγμα της νομιμοποίησης αυθαίρετων. Προκάλεσε επιπλέον σοβαρές αντιδράσεις από την πλευρά των πολιτών, αλλά παράλληλα ανέδειξε την αμηχανία των υπηρεσιών ως προς το εφαρμοστέο. Επιπλέον, η διαχείριση της δημόσιας γης, ιδίως στον τομέα του δασικού πλούτου, ανέδειξε την αναβλητικότητα και ατολμία της Πολιτείας να αρθρώσει μια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική πολιτική και τις σχετιζόμενες με αυτή δράσεις.

Οι περιφερειακές διαστάσεις της κρίσης, που ήδη από προηγούμενα έτη έχει αναδειχθεί με την αύξηση των αναφορών κυρίως από νησιωτικές περιοχές, σε συνδυασμό με την ενίσχυση των τάσεων περιθωριοποίησης των ευαίσθητων αυτών κοινωνιών

και οικοσυστημάτων εμφανίζεται κατά την τρέχουσα χρονιά ως ιδιαίτερα σημαντική. Ειδικότερα παρατηρείται ότι η γεωγραφική ταξινόμηση και διερεύνηση υποθέσεων που σχετίζονται με προβλήματα σε μικρά νησιά και ειδικότερα αναφορικά με τη φέρουσα ικανότητα του περιβάλλοντός τους αναδεικνύει ως μείζονα τα ζητήματα της σύγχρονης επιχειρηματικότητας και των διλημάτων που αυτή θέτει, την ανεπάρκεια των υφιστάμενων τεχνικών υποδομών και την αναποτελεσματικότητα των θεσμών και πολιτικών διαχείρισης και προστασίας του περιβάλλοντος. Έτσι, βλέπουμε ότι η έννοια της επιχειρηματικότητας στενεύει, περιοριζόμενη στη δημιουργία μικρών και μεγάλων ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, ενοικιαζόμενων δωματίων και καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος. Η ευφάνταστη κι εναλλακτική επιχειρηματικότητα που αναδεικνύει την πλούσια παράδοση και τον πολιτισμό των νησιωτικών κοινωνιών, τη σημασία της κλίμακας και του τοπίου τους δεν λείπει μεν, αλλά φαίνεται να πιέζεται και να διαδραματίζει πλέον δευτερεύοντα ρόλο. Συγχρόνως, η έλλειψη επιχειρηματικού οράματος και παιδείας αλλοιώνει την παραδοσιακή ζωή των νησιών, μετασχηματίζοντάς τα σε τουριστικούς προορισμούς, ενώ παράλληλα καταστρέφει αμετάκλητα την ποιότητα του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντός τους, υπερβαίνοντας τη φέρουσα ικανότητά τους (βλ. «Περιβάλλον και υποδομές»). Από τη διερεύνηση των σχετικών υποθέσεων φαίνεται καθαρά ότι καθίσταται επιτακτική η ανάγκη για την προώθηση και ολοκλήρωση των απαραίτητων έργων και μηχανισμών προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος από τις εντεινόμενες ανθρωπογενείς δραστηριότητες, στις οποίες συγκαταλέγονται και οι προσφυγικές ροές.

Η έλλειψη σχεδιασμού, η αποσπασματικότητα στην οικοδόμηση θεσμών κοινωνικής πολιτικής, η πολυνομία και η ανασφάλεια δικαίου επιβαρύνουν τις κοινωνικές συνέπειες της τρέχουσας κρίσης. Η οικονομική κρίση στη χώρα έχει επιφέρει συνέπειες με χαρακτηριστικά ανθρωπιστικής κρίσης για κάποιες κοινωνικές ομάδες, με αποτέλεσμα να ανακύπτουν σοβαρές δυσκολίες ώστε να διασφαλιστεί η πραγμάτωση, από μεγάλη μερίδα του πληθυσμού, των βασικών ελάχιστων επιπέδων οικονομικών, κοινωνικών και μορφωτικών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στο δεσμευτικό διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων (βλ. «Όψεις ανθρωπιστικής κρίσης και ευάλωτες ομάδες»). Οι γυναίκες, οι ηλικιωμένοι, οι νέοι, οι μονογονεϊκές οικογένειες και οι οικογένειες με τρία ή περισσότερα παιδιά, άνθρωποι με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα, άνεργοι, άποροι ήταν κατά κύριο λόγο οι ομάδες πληθυσμού που απευθύνθηκαν στον Συνήγορο, καθώς επλήγησαν δυσανάλογα από τις δυσμενείς εξελίξεις σε ένα πλήθος κοινωνικών υπηρεσιών αλλά και άλλων δημόσιων παροχών. Αιτήματα μονογονεϊκών οικογενειών, όσον αφορά την αστεγία και την ετοιμότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης να αντιμετωπίσει τέτοιου είδους ζητήματα, διερευνήθηκαν για πρώτη φορά στο πλαίσιο των υποθέσεων που αφορούν τις **σχέσεις κράτους – πολίτη**. Οι επωφελούμενοι σχετικών προγραμμάτων αντιμετώπισαν όχι μόνο σοβαρές καθυστερήσεις αλλά και μη πληρωμή των επιδομάτων κατάρτισης, εξαιτίας των δυσκολιών που εμφάνισαν ήδη από τα προηγούμενα χρόνια τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης. Επίσης, δικαιούχοι στεγαστικών προγραμμάτων

του καταργηθέντος Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας, ευρισκόμενοι για μεγάλο χρονικό διάστημα σε κατάσταση ανεργίας ή αντιμετώπι με σοβαρές ασθένειες, αδυνατούν να ανταποκριθούν σε οφειλές των δανείων τους. Το αίτημα για ρύθμιση των χρεών τους με βάση τα σημερινά εισοδηματικά τους κριτήρια δεν έχει ακόμη εξεταστεί και εκκρεμεί τα τελευταία χρόνια. Στο πλαίσιο της υποστήριξης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων ήταν σημαντική η παρέμβαση του Συνηγόρου με αφορμή αναφορές ανέργων στους οποίους είχαν επιβληθεί πρόστιμα, στη θέσπιση του μέτρου της δωρεάν μετακίνησης των ανέργων με τα ΜΜΜ και τη διαγραφή προστίμων που είχαν επιβληθεί σε ανέργους, προτάσεις οι οποίες υλοποιήθηκαν. Επισημαίνονται επίσης τόσο η κατάρτιση Οδηγού , στον οποίο περιλαμβάνονται τα δικαιώματα και οι προβλεπόμενες παροχές που αφορούν τους ασθενέστερους πολίτες, όσο και η δημιουργία δικτύου για την προώθηση της αναγκαίας πληροφόρησης στις ομάδες αυτές.

Από την άλλη πλευρά, ένα μεγάλο μέρος των αναφορών αφορούσαν τις οικονομικές συναλλαγές κράτους – πολιτών, ενέργειες δηλαδή της Διοίκησης που έθιγαν άμεσα τα οικονομικά τους συμφέροντα. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται κυρίως τα ζητήματα της φορολογίας (34,69%), με τα οποία ο Συνήγορος έχει ασχοληθεί εκτεταμένα τα έτη της κρίσης, αναδεικνύοντας τις δυσλειτουργίες της φορολογικής διοίκησης αλλά και την υπερφορολόγηση των πολιτών. Οι δυσκολίες που ανέκυψαν κατά τη διαμεσολάβηση στις υποθέσεις αυτές οφείλονταν κυρίως στην ιδιαίτερη επιφυλακτικότητα που εμφανίζει η Διοίκηση να αναθεωρεί τις απόψεις της, όταν αυτό συνεπάγεται απώλεια εσόδων (βλ. «Οικονομικές συναλλαγές κράτους – πολιτών»). Ιδιαίτερη μνεία αξίζει να γίνει εδώ στα προβλήματα που διαπιστώθηκαν αναφορικά με την επιβολή τελών κυκλοφορίας οχημάτων για παρελθόντα έτη, κυρίως οχημάτων τα οποία για διάφορους λόγους δεν βρίσκονταν στην κατοχή των κατά νόμο ιδιοκτητών τους. Οι υποθέσεις αυτές, παρότι αφορούσαν ένα μεγάλο εύρος περιστατικών, παρουσίαζαν μία κοινή προβληματική αναφορικά με την έλλειψη συντονισμού των συναρμόδιων υπηρεσιών και τις πολύπλοκες διαδικασίες που προβλέπονται, οι οποίες είχαν προκύψει κυρίως από τις αποσπασματικές παρεμβάσεις στο νομοθετικό πλαίσιο κατά την πάροδο των ετών. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πρόταση του Συνηγόρου σχετικά με τη δυνατότητα διαγραφής των τελών κυκλοφορίας παρελθόντων ετών, υπό προϋποθέσεις, έγιναν ήδη δεκτές από τη Διοίκηση. Οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών διαφαίνονται σε μία μεγάλη κατηγορία αναφορών, στις οποίες οι πολίτες διαμαρτύρονται για την παντελή αδυναμία τους να αντεπεξέλθουν στις κάθε είδους οικονομικές τους υποχρεώσεις προς το Δημόσιο αλλά και προς ιδιώτες. Οι περιπτώσεις αυτές δεν είναι καταγεγραμμένες με στατιστική ακρίβεια, γιατί δεν υπάρχει «τεχνικά» κακοδιοίκηση και επομένως δυνατότητα παρέμβασης της Αρχής. Έχουν όμως ιδιαίτερη σημασία για τη διαμόρφωση συγκεκριμένης και αξιόπιστης άποψης ως προς την πραγματική οικονομική κατάσταση των πολιτών και τα αδιέξοδα που πολλοί αντιμετωπίζουν. Άλλα θέματα αφορούν την απασχόληση (μέσω προγραμμάτων του ΟΑΕΔ) και

τις προσλήψεις στο Δημόσιο, καθώς και τα μέτρα ενίσχυσης της δυνατότητας φοίτησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση των οικονομικά ασθενέστερων πολιτών κ.ά.

Οι αναφορές που χειρίστηκε ο Συνήγορος φέτος σχετικά με τα **δικαιώματα του παιδιού** ανέδειξαν τα θέματα που απασχολούν ιδιαίτερα παιδιά, γονείς και επαγγελματίες, και συνδέονται τόσο με τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης όσο και με τις πάγιες αδυναμίες των συστημάτων εκπαίδευσης και κοινωνικής πρόνοιας. Συγκεκριμένα, αναδεικνύεται η έλλειψη επαρκών μέτρων για τη στήριξη των αδυνάτων και την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων όπως η ακραία φτώχεια, η ανεργία των γονέων, η ενδοοικογενειακή βία και παραμέληση, η βία μεταξύ των παιδιών, οι διακρίσεις και οι δυσκολίες ισότιμης εκπαιδευτικής και κοινωνικής ένταξης παιδιών με αναπηρίες ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, παιδιών Ρομά, παιδιών που έχουν απομακρυνθεί από τις φυσικές τους οικογένειες και παιδιών που μετακινούνται με ή χωρίς τις οικογένειές τους. Τον Συνήγορο απασχόλησε ιδιαίτερα το ζήτημα των αυξημένων προσφυγικών / μεταναστευτικών ροών, της διακινδύνευσης και της προστασίας των παιδιών που μετακινούνται. Ο Συνήγορος επισκέφθηκε χώρους υποδοχής, φιλοξενίας και φροντίδας ανηλίκων και οικογενειών προσφύγων, και παράλληλα συμμετείχε στον εθνικό και ευρωπαϊκό διάλογο για την εξεύρεση των καταλληλότερων πολιτικών στήριξης και διασφάλισης των δικαιωμάτων τους. Θετική είναι η διαπίστωση ότι πλέον οι ασυνόδευτοι ανήλικοι και τα παιδιά που μετακινούνται με τις οικογένειές τους δεν βρίσκονται σε μακροχρόνια κράτηση παρά μόνο σε αρχική παραμονή λίγων ημερών σε κέντρα υποδοχής προκειμένου να καταγραφούν τα στοιχεία τους και να παραπεμφθούν σε προνοιακές δομές.

Όπως κάθε χρονιά, οι υποθέσεις που κατεχοχόν χειρίστηκε ο Συνήγορος με την ειδική αρμοδιότητά του για τα δικαιώματα του παιδιού σχετίζονται με την εκπαίδευση (33,65% του συνόλου). Σημαντικός ήταν ο αριθμός αναφορών (40) που είχε ως θέμα την αντιμετώπιση βίαιων συμπεριφορών μεταξύ μαθητών, απηχώντας την ανησυχία των γονέων για τα θέματα της ενδοσχολικής βίας. Για τον λόγο αυτόν αλλά και με αφορμή δημόσια διαβούλευση για σχετική νομοθετική πρόβλεψη, ο Συνήγορος παρενέβη δημοσίως με δελτία τύπου . Αρκετές αναφορές σχετίζονται με την έλλειψη ή ανεπάρκεια εκπαιδευτικών, ιδίως για μαθητές με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (βλ. «Εκπαίδευση»). Τα προβλήματα της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης αναδείχθηκαν σε σχετικό πόρισμα προς το Υπουργείο Παιδείας.

Το ένα τέταρτο των αναφορών για θέματα παραβιάσεων δικαιωμάτων ανηλίκων τη χρονιά αυτή εστιάζονται σε θέματα υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής ασφάλισης. Σημαντικός αριθμός αυτών αφορούν την τοποθέτηση παιδιών σε παιδικούς σταθμούς και την εφαρμογή του Προγράμματος «Εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής», πολλές από τις οποίες επιλύθηκαν σε συνεργασία με τον αρμόδιο φορέα υλοποίησης (ΕΕΤΑΑ) . Η πρόσβαση ανασφάλιστων ανηλίκων σε υπηρεσίες υγείας ήταν μια θεματική ιδιαίτερου ενδιαφέ

ροντος για την Αρχή, που διαμεσολάβησε για την υλοποίηση και εξειδίκευση μέσω εγκυκλίων των προβλέψεων της νομοθεσίας. Παράλληλα, ο Συνήγορος με την ειδική αρμοδιότητά του για τα δικαιώματα του παιδιού ανέλαβε πολλαπλές πρωτοβουλίες για τα παιδιά που μένουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας, μεταξύ αυτών η εκπόνηση ειδικής έκθεσης , η οποία παρουσιάστηκε σε εκδήλωση της Αρχής. Στην έκθεση συνοψίζονται τα ευρήματα και οι διαπιστώσεις του Συνηγόρου με βάση την εμπειρία του από το 2003, και επισημαίνεται η ανάγκη αφενός να βελτιωθεί το σύστημα πιστοποίησης, εποπτείας και υποστήριξης των ιδρυμάτων και αφετέρου να ενισχυθεί η υλοποίηση του θεσμού της αναδοχής. Στο πεδίο της οικογενειακής ζωής, ο Συνήγορος εξέτασε σημαντικό αριθμό αναφορών για θέματα επιμέλειας ανηλίκων και επικοινωνίας τους με τον γονέα που δεν διαμένει μαζί τους (14,5%). Ασχολήθηκε επίσης με περιορισμένο αλλά ενδεικτικό αριθμό υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας και παραμέλησης, σε ορισμένες δε περιπτώσεις παρέπεμψε υποθέσεις στην αρμόδια Εισαγγελία. Μεγαλύτερος ήταν ο αριθμός των περιπτώσεων που ο Συνήγορος κλήθηκε να δώσει συμβουλές και κατευθύνσεις σε μαθητές / μαθήτριες και εκπαιδευτικούς για συναφή θέματα κατά τις επισκέψεις του σε σχολεία, μέσω της δωρεάν ειδικής τηλεφωνικής γραμμής και της ηλεκτρονικής φόρμας για ανηλίκους «Ρωτάω τον Συνήγορο». Αυξημένος ήταν επίσης ο αριθμός των αναφορών φέτος σχετικά με θέματα ταυτότητας και έκδοσης ληξιαρχικών πράξεων (7,7%). Τέλος, η προστασία της ιδιωτικής ζωής των παιδιών, ιδίως από τα ΜΜΕ, και το ζήτημα της χρησιμοποίησης των παιδιών σε προεκλογικές εκστρατείες απασχόλησαν την Αρχή τόσο μέσω χειρισμού συναφών αναφορών όσο και αυτεπαγγέλτως (βλ. «Προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού» .

Κατά το έτος 2015 παρατηρήθηκε μείωση του συνολικού αριθμού των υποβληθεισών αναφορών για θέματα **ισότητας φύλου** σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Η μείωση αυτή έγινε ιδιαίτερα αισθητή στις αναφορές που σχετίζονται με τον δημόσιο τομέα, ενώ αντιθέτως οι αναφορές του ιδιωτικού τομέα εμφάνισαν ποσοστιαία αύξηση. Η πλειονότητα των αναφορών που υποβλήθηκαν στον Συνήγορο απευθείας από εργαζόμενες ή διαβιβάστηκαν σε αυτόν από τις αρμόδιες Επιθεωρήσεις Εργασίας αφορούσαν καταγγελίες κατά εργοδοτών μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες πλήττονται περισσότερο από την οικονομική κρίση και τείνουν να αντιμετωπίζουν τη μητρότητα και τα εργασιακά δικαιώματα που απορρέουν από αυτήν ως επιπρόσθετη επιβάρυνση στις ήδη αυξημένες φορολογικές και οικονομικές τους υποχρεώσεις. Το μεγαλύτερο ποσοστό των αναφορών αυτών σχετίζεται με μονομερείς βλαπτικές μεταβολές στους όρους και τις συνθήκες εργασίας εργαζόμενων γυναικών, κατά το διάστημα που καλύπτονται από προστασία μητρότητας, με τις καταγγελίες περί άνιση μεταχείρισης στους όρους και τις συνθήκες εργασίας να προηγούνται (σε ποσοστό 42,49%), και τις καταγγελίες με αντικείμενο την άνιση μεταχείριση ως προς τη λύση της σχέσης εργασίας να έπονται (σε ποσοστό 30,90%). Έτσι, επιστρέφοντας στην εργασία τους από άδειες μητρότητας, εργαζόμενες διαπιστώνουν είτε ότι οι επιχειρήσεις στις οποίες απασχολούνταν έχουν παύσει τη λειτουργία

για τους είτε ότι έχουν μεταφέρει σε άλλον τόπο την έδρα τους, χωρίς οι ίδιες να έχουν ενημερωθεί. Παράλληλα, οι ιδιώτες εργοδότες τείνουν να παραβιάζουν ακόμη και ευθέως εργασιακά δικαιώματα εγκύων και νέων μητέρων, καθώς, ενώ γνωρίζουν ότι η μητρότητα προστατεύεται πλήρως από απόλυση, αναζητούν τρόπους ώστε να απαλλαγούν από το βάρος της είτε εκδηλώνοντας απροθυμία να χορηγήσουν δικαιώματα, όπως το μειωμένο ωράριο για ανατροφή τέκνου, είτε εξωθώντας τις εργαζόμενες σε οικειοθελή αποχώρηση, είτε προβαίνοντας ακόμη και σε απολύσεις. Στο πλαίσιο αυτό, ο Συνήγορος καλείται να διατηρήσει ισορροπίες ανάμεσα στα προστατευόμενα δικαιώματα των εργαζόμενων αλλά και στην αναγκαιότητα επιβίωσης των εργοδοτικών επιχειρήσεων, χωρίς όμως να θίγεται ο σκληρός πυρήνας των δικαιωμάτων των εργαζόμενων γυναικών, η προστασία των οποίων είναι περισσότερο από ποτέ αναγκαία (βλ. «Φύλο και εργασιακές σχέσεις»).

Στον δημόσιο τομέα, από τις περιπτώσεις που διερεύνησε ο Συνήγορος οδηγήθηκε στη δυσάρεστη διαπίστωση ότι η ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας περί ίσης μεταχείρισης γίνεται στο πλαίσιο της τυπικής εκπλήρωσης των υποχρεώσεων της χώρας, χωρίς να δημιουργούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την ουσιαστική εφαρμογή της. Χαρακτηριστική περίπτωση, η χορήγηση της τετράμηνης άδειας ανατροφής άνευ αποδοχών στους δημόσιους υπαλλήλους, που δεν χορηγείται στους ένστολους, ενώ στους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς να μην χορηγείται, δεν λογίζεται όμως ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας και μάλιστα, βάσει γνωμοδότησης του ΝΣΚ, παρά τη ρητή σχετική διατύπωση της ευρωπαϊκής Οδηγίας. Άλλη περίπτωση, η χορήγηση επιδόματος μητρότητας από τον ΟΑΕΕ και το ΕΤΑΑ στις ασφαλισμένες και η λήψη άδειας ανατροφής από πατέρες-συζύγους αυτοαπασχολούμενων, που στην πράξη εμφανίζει προβλήματα λόγω ερμηνευτικών προβλημάτων. Ανάλογα κενά παρουσιάζονται και στα ζητήματα θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος ανδρών, υπηρετούντων στο Δημόσιο, με τρία παιδιά ανήλικα ή ανίκανα, στην περίπτωση των οποίων ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι δεν τυγχάνουν εφαρμογής οι ίδιοι όροι και προϋποθέσεις που ισχύουν στην περίπτωση συνταξιοδότησης των γυναικών συναδέλφων τους. Παράλληλα, η αύξηση του αριθμού των αναφορών για παροχή πληροφόρησης ως προς τα εργασιακά δικαιώματα εργαζομένων, ιδιαιτέρως στον τομέα της ισορροπίας προσωπικής – επαγγελματικής ζωής, αναδεικνύει την αδυναμία της δημόσιας διοίκησης να ανταποκριθεί εγκαίρως και με επάρκεια στο έργο της, γεγονός που συχνά συνεπάγεται απώλεια δικαιωμάτων για τους εργαζομένους. Τέλος, οι καταγγελίες περί σεξουαλικής παρενόχλησης στον εργασιακό χώρο εξακολουθούν να αποτελούν χαμηλό ποσοστό του συνόλου των αναφορών για θέματα ισότητας φύλων, καθώς οι δημοσιοποιημένες περιπτώσεις προφανώς εξακολουθούν να είναι μόνο η «κορυφή του παγόβουνου». Ωστόσο, παρά τις δυσκολίες διερεύνησής τους (απροθυμία συνεργασίας από τους εργοδότες, απόπειρα αποσιώπησης ή συγκάλυψης τέτοιων περιστατικών), για πρώτη φορά εντός του 2015 σε δύο περιπτώσεις διατυπώθηκε από τον Συνήγορο η θέση ότι πράγματι τεκμηριώθηκε η τέλεση σεξουαλικής παρενόχλησης.

Αριθμητικά στοιχεία

Κατά τη διάρκεια του 2015 ο Συνήγορος δέχτηκε 11.502 νέες αναφορές. Στο Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολιτών υποβλήθηκαν 2.609, με φαξ 1.500, με το ταχυδρομείο 1.799, μέσω διαδικτύου (web αναφορά) 5.330, με άλλους τρόπους (λ.χ. επίδοση) 284. Είναι εμφανές ότι η πρόσβαση μέσω διαδικτύου έρχεται πρώτη (46,33%) στις προτιμήσεις των πολιτών. Ο ιστότοπος του Συνηγόρου είχε 911.955 μοναδικούς επισκέπτες και 4.971.738 προβολές σελίδας. Το δημόσιο προφίλ της Αρχής στο Facebook στα τέλη του 2015 είχε 12.876 μέλη και στο Twitter 4.315 ακόλουθους/followers.

Από τα στοιχεία των αναφορών για το 2015 προκύπτει ότι (βλ. γράφημα 3) το 50,86% ήταν βάσιμες, δηλαδή η καταγγελία του πολίτη ήταν δικαιολογημένη και υφίστατο όντως κακοδιοίκηση, το 41,86% αβάσιμες, δηλαδή η Διοίκηση είχε τηρήσει τη νομιμότητα, ενώ για το 7,28% διακόπηκε, για διαφόρους λόγους, η έρευνα. Από τις βάσιμες αναφορές (βλ. γράφημα 4): επιλύθηκε με τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου ποσοστό 85,12%, επιλύθηκε χωρίς ενέργειες του Συνηγόρου (από την ίδια την υπηρεσία ή ύστερα από παρέμβαση άλλου φορέα) το 1,38%, η επίλυση στάθηκε αδύνατη στο 7,51% για λόγους που οφείλονται σε νομοθετικά κενά ή οργανωτικές αδυναμίες και δυσλειτουργίες της Διοίκησης, πάγιες ή συγκυριακές, ενώ στο 5,99% δεν έγιναν δεκτές από τη Διοίκηση οι προτάσεις του Συνηγόρου. Τέλος, πέρα από τις εντός αρμοδιότητας αναφορές που χειρίστηκε ο Συνήγορος, εξετάστηκαν επιπλέον περίπου 5.200 υποθέσεις για τις οποίες η διερεύνηση έδειξε ότι βρίσκονται εκτός του νόμιμου πεδίου διαμεσολάβησής του (βλ. γράφημα 2).

Μεγάλο ποσοστό (31,60%) των προβλημάτων κακοδιοίκησης εξακολουθεί να εντοπίζεται στα ασφαλιστικά ταμεία και σε ΝΠΔΔ τα οποία εποπτεύει το Υπουργείο Εργασίας, ενώ ακολουθούν η αυτοδιοίκηση με 22,41% και τα Υπουργεία Οικονομικών με 15,69% και Εσωτερικών με 10,29% (για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. γράφημα 6).

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΣΤΙΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Τις συνέπειες της κρίσης στην καθημερινή ζωή σε γειτονίες της Αθήνας και του λεκανοπεδίου Αττικής έθεσε στο επίκεντρο της δράσης του ο Συνήγορος, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Αλληλεγγύη και Κοινωνικός Αποκλεισμός στην Ελλάδα» που χρηματοδοτείται από το ΕΕΑ Grants. Σκοπός του προγράμματος είναι να διερευνηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και τα προβλήματα υποβάθμισης που έχουν προκύψει κατά τα τελευταία χρόνια της οικονομικής κρίσης σε συγκεκριμένες περιοχές της Αθήνας. Το επιστημονικό προσωπικό της Αρχής τέθηκε στη διάθεση των κατοίκων σε περιοχές του Δήμου Αθηναίων (Κυψέλη, Πατήσια και Άγιο Παντελεήμονα) καθώς και στους Δήμους Νίκαιας – Ρέντη και Περάματος, για να δεχθούν τις αναφορές τους και να συζητήσουν τα προβλήματά τους. Παράλληλα με την υπο-

βολή αναφορών, συμπληρώθηκαν ερωτηματολόγια, με σκοπό την καταγραφή των κυριότερων ζητημάτων που ανέκυψαν λόγω της οικονομικής κρίσης και αφορούν κατά κύριο λόγο τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (άνεργους, άστεγους, οικονομικά αδύναμους κ.λπ.). Ειδικότερα, η έρευνα είχε ως στόχο να εξεταστούν τα φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού και τα πολλαπλά προβλήματα αποστέρησης που αντιμετωπίζουν οι ομάδες αυτές, όπως η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής και των συνθηκών διαβίωσης, η απώλεια στέγης και η πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες. Τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της έρευνας θα παρουσιαστούν αναλυτικά σε ημερίδα την οποία ο Συνήγορος προγραμματίζει για τα μέσα Ιανουαρίου 2016.

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Κλιμάκιο της Αρχής, με επικεφαλής τον Αναπληρωτή Συνήγορο Βασίλη Καρύδη και τους Βοηθούς Συνηγόρους Γιώργο Μόσχο και Ιωάννη Σαγιά, επισκέφθηκε τη Θεσσαλονίκη προκειμένου να έλθει σε επαφή με πολίτες και στελέχη των δημοσίων υπηρεσιών της περιοχής και να τους ενημερώσει για την αποστολή και το έργο της Αρχής. Στο πλαίσιο της επίσκεψης, πραγματοποιήθηκε στις 18 Νοεμβρίου ενημερωτική εκδήλωση με την παρουσία εκπροσώπων της περιφέρειας, των δήμων, των ΝΠΔΔ και άλλων φορέων της περιοχής, ενώ την ίδια μέρα ο Αναπληρωτής Συνήγορος είχε συνάντηση με τον Δήμαρχο Θεσσαλονίκης. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις εργασίας μεταξύ στελεχών του Συνηγόρου και εκπροσώπων της Διοίκησης, καθώς και επισκέψεις και αυτοψίες σχετικά με υποθέσεις που εξετάζει ο Συνήγορος. Επίσης, λειτούργησε γραφείο υποδοχής κοινού, στο οποίο οι πολίτες είχαν τη δυνατότητα να υποβάλουν έγγραφη αναφορά και να ενημερωθούν από στελέχη της Αρχής για τις αρμοδιότητές της.

Στο πλαίσιο της επίσκεψης κοινού κλιμακίου των Συνηγόρων του Πολίτη της Ελλάδας και της ΠΓΔΜ στις 17 Νοεμβρίου στις προσωρινές εγκαταστάσεις προσφύγων στα σύνορα των δύο γειτονικών χωρών, στην Ειδομένη και στο Vinojug, ο Συνήγορος είχε την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι ο χώρος εγκατάστασης προσφύγων στην Ειδομένη λειτουργεί χωρίς καμία συμμετοχή ή συντονισμό από το κράτος, στηρίζεται δηλαδή στην εθελοντική εργασία και προσφορά τροφής, ειδών και υπηρεσιών από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης και τις ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον καταυλισμό προσφύγων.

Κλιμάκιο της Αρχής, με επικεφαλής τον Αναπληρωτή Συνήγορο Βασίλη Καρύδη και τους Βοηθούς Συνηγόρους Ιωάννη Σαγιά και Χρήστο Ιωάννου, επισκέφθηκε το Ηράκλειο στις 4 Δεκεμβρίου. Στο πλαίσιο της επίσκεψης, ο Αναπληρωτής Συνήγορος είχε ενημερωτική συνάντηση με εκπροσώπους του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα της Περιφέρειας Κρήτης σχετικά με τις αρμοδιότητες και το έργο της Αρχής, καθώς και με τον Δήμαρχο Ηρακλείου. Ακολούθησε συζήτηση για τα θέματα της περιοχής και συνέντευξη τύπου.

Παράλληλα, λειτούργησε γραφείο υποδοχής κοινού για υποβολή αναφορών και ενημέρωση των ενδιαφερόμενων πολιτών . Η επίσκεψη χρηματοδοτήθηκε μέσω του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Χώρου, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Αλληλεγγύη και Κοινωνική Ένταξη στην Ελλάδα» (2009-2014).

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ

Η Συνήγορος του Πολίτη Καλλιόπη Σπανού:

- Συμμετείχε σε κοινή συνεδρίαση των συναρμόδιων διαρκών επιτροπών για ακρόαση φορέων επί του νομοσχεδίου περί αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης (10 Μαρτίου). Πολλές από τις παρατηρήσεις της Αρχής συνεκτιμήθηκαν κατά την τελική διατύπωση των διατάξεων του Ν. 4320/2015 (βλ. «Νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις»).
- Συναντήθηκε με την Πρόεδρο της Βουλής για την υποβολή της *Ετήσιας Έκθεσης 2014* (3 Απριλίου).
- Συμμετείχε, μαζί με τους Βοηθούς Συνηγόρους Βασίλη Καρύδη και Γιώργο Μόσχο, σε συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης για ακρόαση φορέων επί του νομοσχεδίου «Μεταρρυθμίσεις ποινικών διατάξεων, κατάργηση των καταστημάτων κράτησης Γ' τύπου» (8 Απριλίου).
- Αμέσως μετά την αποχώρησή της παρουσίασε, μαζί με τον Αναπληρωτή Συνήγορο και τους Βοηθούς Συνηγόρους, την *Ετήσια Έκθεση 2014* στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας (10 Νοεμβρίου). Στην ίδια συνεδρίαση παρουσιάστηκε η ειδική έκθεση «Τα δικαιώματα των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα».

Οι καθ' ύλην αρμόδιοι Βοηθοί Συνήγοροι και στελέχη της Αρχής συμμετείχαν σε συνεδριάσεις:

- της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με θέμα «Γυναικεία αμειβόμενη εργασία» (14 Μαΐου)
- των συναρμόδιων διαρκών επιτροπών για ακρόαση φορέων επί του νομοσχεδίου περί ιθαγένειας (10 Ιουνίου)
- της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Περιβάλλοντος στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης για το νέο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (24 Ιουνίου)
- της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με θέμα «Ρομά, αποκλεισμοί και αντιμετώπιση» (30 Ιουλίου)
- της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης για ακρόαση φορέων επί του νομοσχεδίου περί συμφώνου συμβίωσης (15 Δεκεμβρίου).

Ο Συνήγορος του Πολίτη, με την ειδική αρμοδιότητά του ως Συνήγορος του Παιδιού, συμμετείχε για δεύτερη φορά στις εργασίες της Βουλής των Εφήβων (Κ' Σύνοδος, 6-9 Σεπτεμβρίου, βλ. «Προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού» .

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ 2015

Κατά το 2015 ο Συνήγορος εκπόνησε δύο ειδικές εκθέσεις.

Τέλη κυκλοφορίας και δηλώσεις ακινησίας οχημάτων

Η ειδική έκθεση εκπονήθηκε προκειμένου να παρουσιαστεί η εμπειρία του Συνηγόρου σε θέματα επιβολής – βεβαίωσης τελών κυκλοφορίας και δηλώσεις ακινησίας οχημάτων. Τα προβλήματα που ανακύπτουν αφορούν τη βεβαίωση τελών κυκλοφορίας παρελθόντων ετών, την πώληση αυτοκινήτων χωρίς να πραγματοποιηθεί μεταβίβαση, τον χαρακτηρισμό των τελών κυκλοφορίας ως «αδιαιρέτων», τη μη αποδοχή αδειών κυκλοφορίας με την ένδειξη «ΟΧΙ ΓΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ» για τη θέση των οχημάτων σε ακινησία, τη φορολογική διάκριση κατά τον υπολογισμό του ύψους τελών κυκλοφορίας, το ύψος των τελών βενζινοκίνητων που μετατράπηκαν σε υγραεριοκίνητα και των οχημάτων που θεωρούνται ως τύπου Jeep και απαλλαγές από τέλη κυκλοφορίας λόγω αναπηρίας. Ο Συνήγορος διαπίστωσε ότι τα προβλήματα που εντοπίζονται ανάγονται στο παρωχημένο νομοθετικό πλαίσιο, ενώ οι εγκύκλιες οδηγίες που το συμπληρώνουν εμφανίζονται αλληλοσυγκρουόμενες ή ανεπαρκείς, οδηγώντας σε έλλειψη ασφάλειας δικαίου. Ως βασικό συμπέρασμα προκύπτει η άμεση ανάγκη τροποποίησης και επικαιροποίησης της σχετικής νομοθεσίας, στη βάση της ορθολογικής και δικαιότερης αντιμετώπισης των πολιτών αλλά και της συμμόρφωσης με το ισχύον ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο.

Οι σημαντικότερες από τις προτάσεις που περιλαμβάνονται στην έκθεση είναι:

- Η βεβαίωση των τελών κυκλοφορίας παρελθόντων ετών να ενεργείται ρητά εντός τριετίας από το έτος το οποίο αφορούν. Μετά την πάροδο της τριετίας να αποσβέννυται το δικαίωμα της Διοίκησης να προβεί σε ταμειακή βεβαίωση αυτών.
- Σε περίπτωση μη πραγματοποίησης διαδικασίας μεταβίβασης μετά την πώληση με αμέλεια του αγοραστή, οι «πωλητές», στο όνομα των οποίων βεβαιώνονται τα τέλη κυκλοφορίας, να μπορούν να υποβάλλουν σχετική καταγγελία στις αστυνομικές αρχές και με βάση τη σχετική βεβαίωση οι οικονομικές υπηρεσίες να αποδέχονται τη διακοπή της χρέωσης του «πωλητή» με τέλη κυκλοφορίας.
- «Αναλογική» επιβολή των τελών κυκλοφορίας, σε συνάρτηση με τους μήνες ή ενδεχομένως τα τρίμηνα κυκλοφορίας εντός του έτους.
- Ανάπηροι ιδιοκτήτες αυτοκινήτων, με κυβισμό που υπερβαίνει αυτόν για τον οποίο δικαιούνται απαλλαγής, να καταβάλλουν τα τέλη κυκλοφορίας που αντιστοιχούν στο ποσοστό της υπέρβασης, όπως συμβαίνει με τα τέλη ταξινόμησης.
- Επιβολή τελών κυκλοφορίας με βάση τους ρύπους και για οχήματα που κυκλοφόρησαν πριν από την 1.11.2010, με την προϋπόθεση ότι υπάρχουν διαθέσιμα επαρκή και ασφαλή στοιχεία σε ό,τι αφορά τις εκπομπές CO₂ αυτών.
- Έκδοση από το Υπουργείο Οικονομικών νέου επικαιροποι-

ημένου πίνακα ως προς τα χαρακτηριστικά και τα μοντέλα οχημάτων που θεωρούνται από τη φορολογική Διοίκηση ως τύπου Jeep.

- Αποδοχή των αδειών κυκλοφορίας με την ένδειξη «ΟΧΙ ΓΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ» και του αποδεικτικού παραλαβής των πινακίδων κυκλοφορίας από τη Διεύθυνση Μεταφορών για τη δήλωση αναγκαστικής ακινησίας.

Τα δικαιώματα των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα

Στην ειδική έκθεση συνοψίζονται οι διαπιστώσεις και προτάσεις της Αρχής, από το 2003 μέχρι σήμερα, για την οργάνωση και λειτουργία των ιδρυμάτων παιδικής προστασίας στη χώρα μας . Κεντρικό πρόβλημα, κατά την εκτίμηση της Αρχής, αποτελεί η απουσία ενός ενιαίου πλαισίου και ελάχιστων εθνικών προδιαγραφών λειτουργίας τόσο για τα δημόσια ιδρύματα παιδικής προστασίας όσο και για τις αντίστοιχες μονάδες του ιδιωτικού τομέα. Ο Συνήγορος, στο πλαίσιο διερεύνησης αναφορών αλλά και επισκέψεών του, έχει διαπιστώσει σοβαρά προβλήματα όσον αφορά τη στελέχωση, την τήρηση στοιχείων, την αδειοδότηση και πιστοποίηση των μονάδων του ιδιωτικού τομέα, τον εξωτερικό έλεγχο και την εποπτεία των μονάδων παιδικής προστασίας συνολικά, τη διασφάλιση του δικαιώματος ενημέρωσης, συμμετοχής και έκφρασης γνώμης των φιλοξενούμενων παιδιών, την επικοινωνία τους με την οικογένεια ή άλλα πρόσωπα εκτός του ιδρύματος και την κάλυψη των ειδικών ιατρικών, εκπαιδευτικών ή πολιτισμικών αναγκών τους, καθώς και σοβαρά κενά στο πεδίο της παιδικής προστασίας γενικότερα.

Βάσει των παραπάνω, ο Συνήγορος προτείνει (βλ. «Νομοθετικές και οργανωτικές προτάσεις»):

- Τη θέσπιση ελάχιστων εθνικών προδιαγραφών για τη λειτουργία των μονάδων παιδικής προστασίας τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Μεταξύ άλλων, προτείνεται η θέσπιση προδιαγραφών για την αριθμητική και ποιοτική επάρκεια της στελέχωσης, η εισαγωγή επαρκών μηχανισμών καταγραφής, πιστοποίησης, εποπτείας και ελέγχου των ιδρυμάτων, και η ενίσχυση των υφιστάμενων εποπτικών μηχανισμών.
- Κώδικα δεοντολογίας για θέματα καθημερινής ζωής, ο οποίος να καθορίζει ενιαίες προδιαγραφές πρακτικής, βάσει των σύγχρονων δεδομένων και παιδαγωγικών αντιλήψεων αλλά και σύμφωνα με τις προβλέψεις της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και των λοιπών διεθνών κειμένων και κατευθύνσεων για τα δικαιώματα παιδιών που ζουν σε ιδρύματα.
- Την προώθηση εναλλακτικών λύσεων στην ιδρυματική φροντίδα με την ενίσχυση του θεσμού της αναδοχής.
- Τη σύσταση δομών
 - α) άμεσης υποδοχής για τη φροντίδα παιδιών που απομακρύνονται από το οικογενειακό τους περιβάλλον με τον χαρακτήρα του επείγοντος
 - β) εξειδικευμένων για παιδιά και εφήβους με σοβαρές διαταραχές συμπεριφοράς, ψυχικές διαταραχές ή άλλες ειδικού τύπου ανάγκες, που χρήζουν αυξημένης υποστήριξης
 - γ) υποστηριζόμενης διαβίωσης για νεαρούς ενήλικες με ελα-

φρές ή σοβαρές αναπηρίες που έχουν μεγαλώσει σε ιδρύματα και χρήζουν διά βίου υποστήριξης, προκειμένου να μπορέσουν να ζήσουν ανεξάρτητα στην κοινότητα.

- Τη δημιουργία ενιαίου θεσμικού πλαισίου για τη συνεχιζόμενη υποστήριξη νεαρών ενηλίκων που αποχωρούν από ιδρύματα.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

Ο Συνήγορος ζήτησε:

Από τον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής

- Τον πειθαρχικό έλεγχο του Δημάρχου Κηφισιάς λόγω μη συνεργασίας με την Αρχή (υπόθεση 188887/2014).
- Την άσκηση των ελεγκτικών αρμοδιοτήτων του σε βάρος των Δήμων Αχαρνών (υπόθεση 192112/2014), Χαϊδαρίου (υπόθεση 133098/2010), Μάνδρας – Ειδυλλίας (υπόθεση 156690/2012) και Λαυρεωτικής (υπόθεση 143396/2011) .

Από τον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας

Τον πειθαρχικό έλεγχο του Δημάρχου Πάργας, λόγω μη ανταπόκρισης σε επανειλημμένες κλήσεις συνεργασίας με την Αρχή. Η αποκεντρωμένη διοίκηση κάλεσε τον δήμαρχο σε απολογία, ωστόσο παράλληλα το αίτημα του πολίτη ικανοποιήθηκε. Κατόπιν αυτού, ο πολίτης ζήτησε εγγράφως τη διακοπή της εξέτασης του ζητήματος από την αποκεντρωμένη διοίκηση, η οποία τελικά με απόφασή της απάλλαξε τον δήμαρχο τον Αύγουστο του 2015 (υπόθεση 189653/2014).

Από τον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου

Τον πειθαρχικό έλεγχο αντιδημάρχου του Δήμου Μυκόνου, για έκδοση άδειας χρήσης κοινόχρηστου χώρου σε κατάσταση, κατά παράβαση των διατάξεων που καθορίζουν χρήσεις, όρους και περιορισμούς δόμησης στον προϋφιστάμενο του έτους 1923 οικισμό Χώρας Μυκόνου, καθώς και για απόκρυψη της εν λόγω άδειας από τη γνώση της αποκεντρωμένης διοίκησης. Η εν λόγω υπηρεσία προώθησε την υπόθεση στο οικείο Πειθαρχικό Συμβούλιο, όπου εκκρεμεί (υπόθεση 166571/2013).

Από τον Δήμο Πατρέων

Τον πειθαρχικό έλεγχο δημοτικού υπαλλήλου για κατ' επανάληψη αναβολή της υλοποίησης αποφάσεων του Δήμου Πατρέων που επέβαλαν διοικητικές κυρώσεις σε κατάσταση υγειονομικού ενδιαφέροντος, καθώς και για αναρμόδια αναστολή των κυρώσεων, όταν η αρμοδιότητα της σφράγισης μεταβιβάστηκε διά νόμου στις αστυνομικές αρχές. Παρά τη σοβαρότητα των παραβάσεων των υπαλλήλων του Δήμου, η δημοτική αρχή περιορίστηκε σε απλές συστάσεις προς αυτούς. Στο πλαίσιο εξέτασης της ίδιας υπόθεσης, ζητήθηκε επίσης από τη Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων του Αρχηγείου της ΕΛΑΣ ο πειθαρχικός έλεγχος αστυνομικών οργάνων, για υπέρμετρη καθυστέρηση στην άσκηση των κυρωτικών αρμοδιοτήτων τους (υποβολή μηνύσεων, σύνταξη βεβαιώσεων παράβασης σχετικά με την άδεια μουσικής, εκκίνηση και ολοκλήρωση διαδικασίας επιβολής δι-

οικητικών κυρώσεων). Η Περιφερειακή Αστυνομική Διεύθυνση Δυτικής Ελλάδας έδωσε εντολή για προκαταρκτική διοικητική εξέταση στην Αστυνομική Διεύθυνση Πατρών, το πόρισμα της οποίας εκκρεμεί (υπόθεση 188985/2014).

Από τον Διοικητή της 6ης Υγειονομικής Περιφέρειας

- Τη διενέργεια πειθαρχικού ελέγχου κατά των διοικητών δύο νοσοκομείων, υπεύθυνων, σύμφωνα με δημοσιεύματα, για διαρροή στα ΜΜΕ ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων ανήλικου νοσηλευόμενου (υπόθεση 204379/2015).
- Τον πειθαρχικό έλεγχο βρεφονηπιοκόμου σε παιδικό σταθμό, για αναφερόμενη κακή συμπεριφορά προς νήπια. Για την υπόθεση διενεργήθηκε προκαταρκτική έρευνα, η οποία δεν οδήγησε σε ΕΔΕ. Οι ενδιαφερόμενοι γονείς απευθύνθηκαν στην Εισαγγελία, προς την οποία ο Συνήγορος διαβίβασε τον φάκελο της υπόθεσης (υπόθεση 195076/2014).

Επίσης, ο Συνήγορος ζήτησε την άσκηση διοικητικής εποπτείας από τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου – Δυτικής Ελλάδας – Ιονίων Νήσων σε βάρος του Δήμου Ήλιδας (υπόθεση 200186/2015) για άρνηση συνεργασίας με την Αρχή, και από τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Στερεάς Ελλάδας σε βάρος του Δήμου Δελφών, για τον ίδιο λόγο (υπόθεση 199607/2015).

Εξελίξεις πειθαρχικών ελέγχων

- Η Γενική Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας, ύστερα από σύμφωνη γνώμοδότηση του οικείου Πειθαρχικού Συμβουλίου, εξέδωσε στις 30.1.2015 απαλλακτική απόφαση για τον τέως Δήμαρχο Χαλκιδέων και κατόπιν δημοτικό σύμβουλο, για παράβαση καθήκοντος από βαριά αμέλεια, λόγω μη απάντησής του σε έγγραφα του Συνηγόρου που αφορούσαν τη διερεύνηση υπόθεσης εγκατάστασης Ρομά στη Χαραυγή Χαλκίδας (υπόθεση 15676/2009).
- Σε συνέχεια διαβίβασης από τον Συνήγορο στο Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο της ΕΣΗΕΑ καταγγελίας για ένθετο εφημερίδας που απεικόνιζε παιδί με κυνηγετικό όπλο, η ΕΣΗΕΑ κάλεσε σε απολογία τον διευθυντή σύνταξης του περιοδικού, προς τον οποίο στη συνέχεια απηύθυνε συστάσεις (υπόθεση 185870/2014).

ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΡΧΗ

Το 2015 ο Συνήγορος παρέπεμψε τρεις υποθέσεις στον εισαγγελέα για διερεύνηση ποινικών ευθυνών.

Η πρώτη αφορούσε καταγγελία, σύμφωνα με την οποία δεν είχαν επιβληθεί σε γιατρό του ΕΣΥ πειθαρχικές ποινές ύστερα από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση δικαστηρίου. Κατά τη διάρκεια διερεύνησης της υπόθεσης ο Συνήγορος διαπίστωσε γενική δυσλειτουργία στη διεκπεραίωση υποθέσεων εκ μέρους του Κεντρικού Πειθαρχικού Συμβουλίου των γιατρών του ΕΣΥ και εξέδωσε σχετικό δελτίο τύπου . Δεδομένου ότι δεν υπήρξε ανταπόκριση εκ μέρους της Διοίκησης, ο Συνήγορος

παρέπεμψε την υπόθεση στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών, καθώς η επιστροφή επίορκων γιατρών στις θέσεις τους συνεχίζεται, λόγω αδυναμίας λειτουργίας του Κεντρικού Πειθαρχικού Συμβουλίου (υπόθεση 154536/2012).

Στη δεύτερη περίπτωση ο Συνήγορος απέστειλε έκθεση στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Σύρου, επισημαίνοντας ότι πρώην αντιδήμαρχος του Δήμου Μυκόνου εξέδωσε άδεια χρήσης κοινόχρηστου χώρου για κατάσταση στον οικισμό Χώρας Μυκόνου, κατά παράβαση των διατάξεων που ρυθμίζουν την παραχώρηση κοινόχρηστου χώρου και τις χρήσεις, όρους και περιορισμούς δόμησης στον προϋφιστάμενο του έτους 1923 οικισμό. Έχει διαταχθεί από την Εισαγγελία προκαταρκτική έρευνα (υπόθεση 166571/2013).

Τέλος, παρέπεμψε στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών υπόθεση μη εκτέλεσης τελεσίδικης δικαστικής απόφασης για άρση απαλλοτρίωσης ακινήτου στον Δήμο Αγίων Αναργύρων – Καματερού (υπόθεση 134455/2010). Η απόφαση που διέτασσε την άρση της απαλλοτρίωσης έχει εκδοθεί από το 2006, οι αρμόδιες υπηρεσίες, ωστόσο, δεν έχουν προχωρήσει στις απαιτούμενες ενέργειες για την εφαρμογή της, προβάλλοντας το επιχείρημα ότι η θέση του ακινήτου βρίσκεται εκτός σχεδίου πόλεως, ενώ η σχετική δικαστική απόφαση έχει εκδοθεί λαμβάνοντας υπόψη τεχνικά στοιχεία και έγγραφα που το εμφανίζουν εντός σχεδίου. Ενώ δεν έχει ασκηθεί ένδικο μέσο για την αναθεώρηση της απόφασης, παραμένει ανεκτέλεστη μετά την πάροδο 9 ετών από την έκδοσή της.

Παράλληλα, ο Συνήγορος προχώρησε στη σύνταξη και διαβίβαση έκθεσης στον εισαγγελέα, στις ακόλουθες περιπτώσεις προστασίας δικαιωμάτων παιδιών:

- Εισαγγελία Αηλίκων Αθήνας, μία καταγγελία για ασέλγεια σε ανήλικη από μέλος οικογένειας, μία περίπτωση εξαφάνισης έφηβης, μία καταγγελία για πλημμελή σχολική φοίτηση και γενικότερη παραμέληση ανηλίκου και μία για κακομεταχείριση ανηλίκων στο οικογενειακό περιβάλλον.
- Εισαγγελία Αηλίκων Πειραιά, για πιθανή ασέλγεια σε ανήλικη από μέλος οικογένειας στα Κύθηρα.
- Εισαγγελία Πρωτοδικών Μυτιλήνης, για επαιτεία/εκμετάλλευση ανηλίκων.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΑΥΤΟΨΙΕΣ

Εντός του 2015 πραγματοποιήθηκαν περίπου 90 αυτοψίες καθώς και:

- Σύσκεψη κλιμακίου της Αρχής υπό τον Βοηθό Συνήγορο Ιωάννη Σαγιά με εκπροσώπους των Υπουργείων Ναυτιλίας, Οικονομικών και Εσωτερικών, με αντικείμενο τη λειτουργία και εποπτεία των λιμενικών ταμείων (9 Ιανουαρίου).
- Συνάντηση εργασίας εκπροσώπων της Αρχής υπό τον Βοηθό Συνήγορο Ιωάννη Σαγιά με εκπροσώπους της ΔΕΗ ΑΕ και του ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ (6 Μαρτίου).
- Συνάντηση εργασίας της Συνηγόρου και των Βοηθών Συνηγόρων Βασιλή Καρύδη και Γιώργου Μόσχου με τον Αναπληρωτή

Υπουργό Εσωτερικών Γιάννη Πανούση, τον Γενικό Γραμματέα Δημόσιας Τάξης και την ηγεσία της ΕΛΑΣ, για θέματα αστυνόμευσης (19 Μαΐου).

- Συνάντηση εργασίας του Βοηθού Συνηγόρου Γιώργου Μόσχου με τον Αναπληρωτή Υπουργό Παιδείας Τάσο Κουράκη, για την υλοποίηση προγραμμάτων και δραστηριοτήτων στα σχολεία σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα (20 Μαΐου).
- Συνάντηση εργασίας του Βοηθού Συνηγόρου Βασίλη Καρύδη με τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Παιδείας (18 Ιουνίου).
- Συνάντηση εργασίας του Βοηθού Συνηγόρου Ιωάννη Σαγιά και στελεχών της Αρχής με τον Δήμαρχο Φυλής για εκκρεμείς υποθέσεις πολιτών (8 Ιουλίου).
- Σύσκεψη του Βοηθού Συνηγόρου Βασίλη Καρύδη με τον Εθνικό Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων (8 Σεπτεμβρίου).
- Συνάντηση εργασίας του Βοηθού Συνηγόρου Ιωάννη Σαγιά και στελεχών της Αρχής με στελέχη του Υπουργείου Περιβάλλοντος, του Γενικού Χημείου του Κράτους και του Αυτοτελούς Συντονιστικού Γραφείου Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών, με θέμα την παρατεταμένη παράνομη αποθήκευση επικίνδυνων αποβλήτων (22 Οκτωβρίου).
- Συνάντηση εργασίας με τον Υπουργό Παιδείας Νίκο Φίλη και τον Γενικό Γραμματέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την προώθηση της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα (6 Νοεμβρίου).
- Συνάντηση εργασίας του Αναπληρωτή Συνηγόρου Βασίλη Καρύδη και στελεχών της Αρχής με τον Υπουργό Δικαιοσύνης Νίκο Παρασκευόπουλο και τον Γενικό Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής για τις συνθήκες κράτησης στις ελληνικές φυλακές (20 Νοεμβρίου).
- Συνάντηση εργασίας κλιμακίου της Αρχής με συνεργάτες του Υπουργού Αναπληρωτή Εθνικής Άμυνας για στρατολογικά θέματα (26 Νοεμβρίου).
- Συνάντηση εργασίας του Αναπληρωτή Συνηγόρου Βασίλη Καρύδη και στελεχών της Αρχής με την Αναπληρώτρια Υπουργό Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων Σία Αναγνωστοπούλου, για θέματα αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων, ισοδυναμίας αλλοδαπών τίτλων σπουδών και δικαιωμάτων των φοιτητών (27 Νοεμβρίου).
- Συνάντηση εργασίας του Βοηθού Συνηγόρου Ιωάννη Σαγιά και στελεχών της Αρχής με τον Πρόεδρο του ΔΣ και διευθυντικά στελέχη της ΕΥΔΑΠ ΑΕ (30 Νοεμβρίου).

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ – ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Ο Βοηθός Συνήγορος Γιώργος Μόσχος ορίστηκε εκ νέου Πρόεδρος της Επιτροπής Προστασίας Ανηλίκων, η οποία έχει γνωμοδοτικό ρόλο προς τη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή σχετικά με προϊόντα που διατίθενται στην αγορά και ενέχουν κινδύνους για την ψυχική, πνευματική ή ηθική ανάπτυξη των παιδιών. Επίσης ο Συνήγορος, με την ειδική αρμοδιότητά του για τα δικαιώματα του παιδιού, είναι ένα από τα ιδρυτικά μέλη του Δικτύου κατά της Βίας στο Σχολείο, στόχος του οποίου είναι η αποτελεσματική

πρόληψη και αντιμετώπιση της εκδήλωσης βίας μεταξύ μαθητών στο σχολείο ή σε άλλους χώρους που συνδέονται με τη σχολική ζωή και καθημερινότητα.

Ο Συνήγορος παραμένει τακτικό μέλος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και του Εθνικού Συμβουλίου Διοικητικής Μεταρρύθμισης, ενώ συμμετέχει ως παρατηρητής στο «Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας». Εκπρόσωποί του συμμετέχουν σε νομοπαρασκευαστικές και άλλες επιτροπές βάσει ειδικών σχετικών διατάξεων (βλ. «Νομικό πλαίσιο και λειτουργία του θεσμού»), σε ομάδες εργασίας και επιτροπές για θέματα τα οποία εμπíπτουν στις ειδικές αρμοδιότητες του Συνηγόρου, όπως η Επιτροπή της Γενικής Γραμματείας Ισότητας για την προώθηση της γυναικείας απασχόλησης.

ΗΜΕΡΙΔΕΣ – ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ – ΣΥΝΕΔΡΙΑ (επιλογή)

Ο Συνήγορος διοργάνωσε:

- Ημερίδα με τίτλο «Επιστροφές αλλοδαπών. Μεικτές μεταναστευτικές ροές και δικαιώματα του ανθρώπου», με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφών και τη συμμετοχή εκπροσώπων της Διοίκησης, διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών και ΜΚΟ (21 Μαΐου).
- Ομιλίες των Τάσου Γιαννίτση, καθηγητή του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών Πανεπιστημίου Αθηνών, και Σταύρου Ζωγραφάκη, καθηγητή του Τμήματος Αγροτικής Οικονομίας Γεωπονικού Πανεπιστημίου, με θέμα «Μορφές προσαρμογής και ανισότητες στην Ελλάδα κατά την κρίση» (8 Μαΐου), καθώς και ομιλία του Γιάννη Κυριόπουλου, καθηγητή Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας, με θέμα «Η υγεία και η ιατρική περίθαλψη στην Ελλάδα: Ψευδοαλήθειες και ψευδοδιλήμματα ως αιτιολογικοί παράγοντες της κρίσης» (14 Μαΐου).
- Συναντήσεις εργασίας με ΜΚΟ, ενώσεις πολιτών και δημόσιες υπηρεσίες στο πλαίσιο του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου για την Αλληλεγγύη και την Κοινωνική Ένταξη στην Ελλάδα 2009-2014 (16 και 23 Ιουνίου).
- Εκδήλωση με θέμα «Σε αναζήτηση της φροντίδας και της συμμετοχής: Τα δικαιώματα των παιδιών που ζουν στα ιδρύματα» (23 Νοεμβρίου). Στην εκδήλωση παρουσιάστηκε σχετική ειδική έκθεση της Αρχής και συζητήθηκαν οι ενέργειες της Διοίκησης για τα ζητήματα που τίγονται σε αυτήν (βλ. «Προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού»).

Η Συνήγορος του Πολίτη Καλλιόπη Σπανού:

- Συμμετείχε σε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης, στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης σπουδαστών της Σχολής Δικαστών στην Αθήνα, με θέμα «Ζητήματα επιθεώρησης και αξιολόγησης των Διοικητικών Δικαστηρίων και των δικαστικών λειτουργών τους» (16 Μαρτίου).
- Συμμετείχε σε ημερίδα της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών στη Θεσσαλονίκη, με την ομιλία της «Οι λειτουργίες της κινητικότητας και οι προκλήσεις τους» (6 Απριλίου).

- Μίλησε στην εκδήλωση του Ιδρύματος Friedrich Ebert «Ο ρόλος του πολίτη στο σύγχρονο κράτος», που πραγματοποιήθηκε στο Ινστιτούτο Γκαιτε (9 Σεπτεμβρίου).
- Έδωσε διάλεξη στη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας της Ελληνικής Αστυνομίας, με θέμα «Αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη, μηχανισμοί ελέγχου στη Δημόσια Διοίκηση και ο ρόλος των Ανεξάρτητων Αρχών» (9 Οκτωβρίου).

Ο Βοηθός Συνήγορος Βασίλης Καρύδης συμμετείχε:

- σε ημερίδα της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών στη Θεσσαλονίκη, με θέμα «Ρατσισμός και ξενοφοβία» (27 Απριλίου).
- στο συνέδριο «Δικαιώματα και ένταξη των δικαιούχων διεθνούς προστασίας» που διοργάνωσε το Ελληνικό Σημείο Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης (17 Δεκεμβρίου).

Ο Βοηθός Συνήγορος Χρήστος Ιωάννου έλαβε μέρος στο σεμινάριο «Χρήση ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων για τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα στην οικογένεια και στην κοινότητα», που διοργανώθηκε από τα Υπουργεία Υγείας και Εργασίας με την υποστήριξη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, του EEG και της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (13 Ιουλίου).

Ο Βοηθός Συνήγορος Γιώργος Μόσχος συμμετείχε:

- στη διακρατική συνάντηση εργασίας μεταξύ Ελλάδας, Αλβανίας, Βουλγαρίας και Ρουμανίας “Joint actions for the protection of children on the move”, που διοργάνωσε η οργάνωση «Αρσις», υπό την αιγίδα του Γραφείου του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων του Υπουργείου Εξωτερικών (16 Μαρτίου)
- στο συνέδριο «Ενάντια στο ρεύμα: Ενισχύοντας την κοινωνική αλληλεγγύη και την παιδική προστασία στην εποχή της κρίσης», που διοργάνωσε το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού (21 Μαΐου)
- στο διεθνές επιστημονικό συνέδριο «Μαζί ενάντια στην ανήλικη παραβατικότητα», που συνδιοργανώθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το Πάντειο Πανεπιστήμιο και το Πανεπιστήμιο Αθηνών (29 Ιουνίου).

Κατά τη διάρκεια του 2015, επισκέφθηκαν τον Συνήγορο, μεταξύ άλλων:

- ο Πρόεδρος της Υποεπιτροπής του ΟΗΕ για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων Malcolm Evans (8 Ιανουαρίου)
- ο Πρέσβης του Καναδά στην Ελλάδα Robert Peck (26 Φεβρουαρίου)
- ομάδες φοιτητών από το Erasmus University Rotterdam (16 και 20 Μαρτίου) και από το Brunel University London (16 Δεκεμβρίου)
- ο Περιφερειακός Εκπρόσωπος για την Ευρώπη του Γραφείου του Ύπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα Jan Jarab (31 Μαρτίου)
- κλιμάκιο της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων

(CPT) του Συμβουλίου της Ευρώπης (20 Απριλίου)

- ο ειδικός εισηγητής του ΟΗΕ για θέματα διακρίσεων και σύγχρονων μορφών ρατσισμού και ξενοφοβίας, Mutuma Ruteere (5 Μαΐου)
- ο Ανεξάρτητος Εμπειρογνώμονας του ΟΗΕ Juan Pablo Bohoslavsky (2 Δεκεμβρίου).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ 2015

Τον Δεκέμβριο του 2015 ο Συνήγορος εξέδωσε τον *Οδηγό δικαιωμάτων και παροχών για ευάλωτες ομάδες*

 Η σύνταξη και η έκδοση του Οδηγού εντάσσεται στο πλαίσιο των δράσεων του έργου «Πρωτοβουλίες του Συνηγόρου για την ενίσχυση των μέτρων καταπολέμησης των διακρίσεων κατά ομάδων ευάλωτων στον κοινωνικό και οικονομικό αποκλεισμό», το οποίο χρηματοδοτείται αποκλειστικά από τον ΕΟΧ (Χρηματοδοτικό Μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου EEA Grants 2009-2014). Σκοπός του Οδηγού είναι να συμβάλει στην κάλυψη του ελλείμματος πληροφόρησης των πολιτών που εντάσσονται στις ευάλωτες ομάδες σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις παροχές που δικαιούνται.

Επίσης, τον Δεκέμβριο του 2015 ο Συνήγορος εξέδωσε τον τόμο *Ηθικοί Πανικοί, Εξουσία και Δικαιώματα – Σύγχρονες Προσεγγίσεις*, συγκροτούμενο από εισηγήσεις σε ημερίδα που είχε οργανώσει ο Συνήγορος μαζί με ΠΜΣ των Πανεπιστημίων Αθηνών και Πελοποννήσου. Τέλος, με την ευκαιρία της μεταγκατάστασης των γραφείων του στην οδό Χαλκοκονδύλη 17, στο κέντρο της Αθήνας, ο Συνήγορος εξέδωσε επικαιροποιημένο ενημερωτικό φυλλάδιο όπου περιγράφονται οι αρμοδιότητές του και παρέχονται οδηγίες για την υποβολή αναφοράς.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η Συνήγορος του Πολίτη Καλλιόπη Σπανού συμμετείχε:

- στη συνάντηση του Συμβουλίου Διοίκησης του Ευρωπαϊκού Τομέα του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεσμών Διαμεσολάβησης (International Ombudsman Institute) στη Βαρσοβία (28 Απριλίου)
- στο Τρίτο Διεθνές Συνέδριο Θεσμών Διαμεσολάβησης, στην Άγκυρα, με θέμα εισήγησης «Ο Συνήγορος του Πολίτη και τα Δικαιώματα των Γυναικών – Η συμβολή του Συνηγόρου στη μάχη κατά των διακρίσεων λόγω φύλου» (16-17 Σεπτεμβρίου)

- στο συνέδριο του Συμβουλίου στις Ευρώπης με θέμα «Ελευθερία της έκφρασης: Ακόμη και σήμερα προϋπόθεση για τη δημοκρατία;» στο Στρασβούργο (13-14 Οκτωβρίου)
- στην ετήσια συνάντηση των ευρωπαϊών Συνηγόρων του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεσμών Διαμεσολάβησης, στη Ρώμη (26-27 Οκτωβρίου).

Ο Βοηθός Συνήγορος Βασίλης Καρύδης συμμετείχε:

- στο συνέδριο "Populist Shifts, Rise of Extreme Right and Othering in Europe: Challenges and Anti-discrimination" του College of Social Science of University of Leicester (4 Μαρτίου)
- στο συνέδριο "The Role of National Specialised Bodies in Addressing Underreporting of Discrimination and Hate Crime" της Επιτροπής ECRI του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Στρασβούργο (28-29 Μαΐου)
- σε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης σχετικά με την προσωρινή κράτηση, η οποία διοργανώθηκε στο Λονδίνο από το Πανεπιστήμιο του Μπρίστολ (Human Rights Implementation Centre) και την Open Society Justice Initiative (OSJI) (29 Σεπτεμβρίου)
- σε σεμινάριο του Γραφείου Τεχνικής Βοήθειας και Ανταλλαγής Πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (TAIEX) στα Τίρανα, με αντικείμενο την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων διεθνή προστασία (12 και 13 Νοεμβρίου)
- στη διάσκεψη "Ombudsman/National Human Rights Institutions – Challenges to Human Rights in Refugee/Migrant Crisis" στο Βελιγράδι, που διοργανώθηκε από τον Συνήγορο του Πολίτη της Σερβίας και κατέληξε σε κοινή διακήρυξη ανεξάρτητων αρχών για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων των προσφύγων και των μεταναστών (23 και 24 Νοεμβρίου) .

Ο Βοηθός Συνήγορος Χρήστος Ιωάννου συμμετείχε:

- στο διεθνές συνέδριο "Severe labour exploitation in the EU", το οποίο διοργανώθηκε από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) στις Βρυξέλλες (2 Ιουνίου)
- στο 8ο Ετήσιο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εργατικού Δικαίου (European Labour Law Network – ELLN) με τίτλο "Digitalisation and Labour Law" στη Χάγη (26-27 Νοεμβρίου).

Ο Βοηθός Συνήγορος Γιώργος Μόσχος:

- επισκέφθηκε το Κάιρο, μαζί με στελέχη της Αρχής, έπειτα από πρόσκληση της Unicef, με στόχο την ενημέρωση του αιγυπτιακού Εθνικού Συμβουλίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα για το πλαίσιο λειτουργίας και τις αρμοδιότητες της Αρχής ως προς την αντιμετώπιση παραβιάσεων και την προαγωγή των δικαιωμάτων των ανηλίκων στην Ελλάδα (22-24 Φεβρουαρίου) .
- παρέστη στη 19η ετήσια διάσκεψη και τη Γενική Συνέλευση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγόρων του Παιδιού (ENOC) με θέμα «Η βία κατά των παιδιών», στο Άμστερνταμ και τη Χάγη (22-24 Σεπτεμβρίου) .

Στην Αθήνα πραγματοποιήθηκαν με την ενεργό συμμετοχή του Συνηγόρου στη διοργάνωσή τους δύο παράλληλες ευρωπαϊκές συναντήσεις (29-30 Ιουνίου):

- Σεμινάριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγόρων του Παιδιού (ENOC) με θέμα εργασίας «Η βία κατά των παιδιών» με τη συμμετοχή εκπροσώπων ομόλογων θεσμών από 8 άλλες χώρες.
- Συνάντηση εφήβων συμβούλων ευρωπαϊών Συνηγόρων από 11 χώρες , οι οποίες συμμετέχουν στη φετινή δράση του ENOC με τίτλο "Let's Talk Young, Let's Talk about Violence!".

Στελέχη της Αρχής συμμετείχαν σε συναντήσεις εργασίας και συνέδρια του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αρχών Ίσης Μεταχείρισης (Equinet), στο 9ο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σε εκδηλώσεις που αφορούσαν τις κοινές πλατφόρμες του Συμβουλίου της Ευρώπης, του FRA, του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εθνικών Φορέων Προστασίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ENNHRI) και του Equinet για την ενσωμάτωση των Ρομά και τα εγκλήματα μίσους (βλ. «Καταπολέμηση των διακρίσεων»). Τον Οκτώβριο του 2015 εκπρόσωπος του Συνηγόρου εξελέγη στο ΔΣ του Equinet.

Περισσότερα και πιο αναλυτικά στοιχεία, στον ιστότοπο του Συνηγόρου www.synigoros.gr

Το σύμβολο μέσα στο κείμενο παραπέμπει σε κατάλογο συνδέσμων (www.synigoros.gr/?i=stp.el.links2015) όπου μπορείτε να βρείτε σχετικά αναρτημένα έγγραφα.